

bservant 18

Jaargang 13, 14 januari 1993

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg • adres: Postbus 616, 6200 MD Maastricht • tel. 043-883174

Inhoud

Een verjaardag moet gevierd worden, ook, juist, als je de hoogpuberale leeftijd van zeventien jaar bereikt en het feestje een dies noemt. Pubers bepalen hun plaats in de wereld en vragen zich af hoe die over hen denkt. Dat deed rector Cohen dus voor deze universiteit, en zijn conclusie was dat de wereld de RL best aardig vindt. Daarover verder niets in dit nummer, maar toch veel dies: uitgebreid over de studenten die een wetenschapsprijs kregen, over de directeur van de enige echte Limburgse onderzoeksschool die bezorgd is over de toekomst van het onderzoek, over de Canadese duizendpoot die een eredoctoraat kreeg. Verder natuurlijk een live-reportage van het wassende water, gezien vanuit een Borgharens studentenhuus, en een net zo levend verslag van een CDA-jongerenbijeenkomst.

Ernstige gezichten op zeventiende verjaardag RL (foto Nelis Tutkey)

College wil tweehonderd eerstejaars geneeskunde

Als het college van bestuur zijn zin krijgt zal de numerus fixus voor geneeskunde komend studiejaar met vijftig worden verhoogd tot tweehonderd. De nieuwe studierichting bedrijfskunde wil de toeloop van eerstejaars juist beperken. Zij zal, ondanks de veel grotere belangstelling, niet meer dan honderdtwintig studenten in september toelaten.

De afgelopen jaren mocht de Rijksuniversiteit Limburg niet meer dan 150 eerstejaars geneeskunde toelaten van de minister van onderwijs en wetenschappen. De zusterfaculteiten verwelkomen al jaren een groter aantal medische studenten, maar ook zij zitten vast aan de numerus fixus. Omdat de belangstelling voor geneeskunde in Maastricht echter ieder jaar ver boven de 150 uitkomt (voor het studiejaar 1993/1994 waren er eind december al 477 voor-aanmeldingen binnen), wil het college van bestuur het komend studiejaar de numerus fixus met vijftig verhogen. Het faculteitsbestuur van geneeskunde kan zich vinden in dit voorstel en verwacht een grotere instroom ook aan te kunnen. Hiervoor zullen wel extra tutores en studiebegeleiders moeten worden ingeschakeld.

Moeilijker is het om voldoende stageplaatsen voor de studenten in de ziekenhuizen en huisartsenpraktijken te vinden. Het Academische Ziekenhuis Maastricht zit nu al vol en ook de niet-academische ziekenhuizen in de regio hebben moeite om de huidige stroom medische studenten een

Cultuur- en wetenschapsstudies wordt aparte faculteit

Algemene wetenschappen wint gevecht om psychologie

Als de minister toestemming geeft voor een studierichting psychologie zal deze in eerste instantie worden ondergebracht bij de faculteit der algemene wetenschappen. In de strijd om het penvoerderschap van de beoogde nieuwe studierichting heeft het college van bestuur nu eindelijk de knoop doorgehakt. Gezondheidswetenschappen en geneeskunde vissen achter het net. Algemene wetenschappen zelf valt naar verwachting met ingang van volgend jaar in twee delen uiteen.

Hoewel de belangrijkste beslissing over de studierichting psychologie, de ministeriële goedkeuring, nog moet vallen, is eind vorig jaar binnen deze universiteit al een fel gevecht uitgebroken over de vraag welke faculteit de nieuwe studierichting onder haar hoede zou mogen nemen. Gezondheidswetenschappen leek daarbij de hoogste ogen te gooien. Een groot deel van de relevante vakkennis bevindt zich voor al daaraan, betoogde de faculteit, die zich tevens als de bakermat van het initiatief zag. De medische faculteit, een andere belangrijke leverancier van deskundigheid, meldde zich aan met de bedoeling om op die manier meer studenten in huis te krijgen. Haar groei wordt gefrustreerd door een numerus fixus van slechts honderdvijftig eerstejaars per jaar. Verder lag er een voorstel van algemene wetenschappen om psychologie in haar beschermende en vooral rustige boezem tot wasdom te laten komen. Volgens ingevonden van bestuur van groot, en wellicht door-

slaggevend belang geweest. De zeer koele betrekkingen tussen de besturen van geneeskunde en gezondheidswetenschappen leken een kwetsbaar initiatief als een nieuwe interfacultaire studierichting geen goed te zullen doen. Een derde partij die daarbuiten stond, kon daarvan profiteren. Het college zelf doet nog geen mededelingen over zijn besluit. Er ligt inmiddels een brief bij de universiteitsraad, maar die is vertrouwelijk. De reden daarvoor is volgens rector prof. M.J. Cohen dat openbaarheid de conflicten weer zou kunnen doen opflakkeren, iets wat hij schadelijk acht voor het initiatief. In de brief doet het college de overwegingen uit de doeken die tot het besluit hebben geleid om de bestaande commissie psychologie tot een officiële commissie van het college te benoemen en haar organisatorisch onder te brengen bij de faculteit der algemene wetenschappen. Het gaat daarbij niet alleen om een negatieve keuze, ingegeven door de ruzies tussen geneeskunde en gezondheidswetenschappen. De voorkeur voor algemene wetenschappen (AW) is mede bepaald door ontwikkelingen binnen deze faculteit, die uitstekend sporen met de eigen strategische plannen van het college rond een nieuwe facultaire indeling. Bij AW leeft het sterke (en door het college gesteunde) voornemen om per 1 januari 1994 de alfa-gamma poot, die de studierichting cultuur- en wetenschapsstudies verzorgt, te verzelfstandigen in een aparte faculteit. Het resterende deel (met de betagropen wiskunde en informatica en de studierichting kennistechnologie)

zou dan de status van 'ontwikkelfaculteit' krijgen: een organisatie die pogingen in het werk stelt om nieuwe faculteiten uit te broeden. Eventueel psychologie, maar zeker is dat nog niet. Het is een constructie die bij deze universiteit in vroeger dagen in zwang is geweest in de vorm van de algemene faculteit, waaruit rechten en economie zijn voortgekomen. Onduidelijk is nog of en in hoeverre er toestemming van de minister van onderwijs nodig is voor een dergelijke splitsing.

De meeste betrokkenen zijn redelijk te spreken over het besluit van het college, dat eind januari ter goedkeuring aan de universiteitsraad zal worden voorgelegd. Ook de commissie psychologie, waarvan de decaan van gezondheidswetenschappen prof. L. Boon voorzitter is geworden, stemt er mee in. Bij gezondheidswetenschappen zelf heeft men zich erbij neergelegd, hoewel in eerdere brieven deze oplossing nog 'onacceptabel' heette. Terwille van het plan zelf, dat alle kans moet krijgen, is men accoord gegaan, laten de facultaire bestuurders weten. Bij geneeskunde is de gram nog aanzienlijk. Directeur mr. E. Steur noemt het besluit "onverstandig". Volgens hem ligt het nu niet meer zo voor de hand dat de medische faculteit medewerking aan het initiatief verleent.

Deze week wordt het voorstel voor de studierichting psychologie officieel ingediend bij minister Ritzen. Zijn antwoord wordt voor de zomer verwacht.

Wammes Bos

Lees verder op pagina 3

1991: de opkomst van de onderzoekscholen

In 1991 schreven de wetenschappelijke medewerkers van de Rijksuniversiteit Limburg meer artikelen, abstracts en boeken dan het jaar daarvoor. Ook steeg het aantal promoties. Maar eigenlijk was het het jaar van de opkomst en erkenning van potentiële onderzoekscholen, luidt het in het Wetenschappelijk Verslag 1991. Drie Maastrichtse projecten probeerden in 1991 een subsidie voor potentiële onderzoekscholen bij de nationale wetenschaporganisatie NWO los te peuten. Dit lukte uiteindelijk alleen het project Hart- en Vaatziekten van de medische faculteit, als instituut bekend onder de naam Carim (Cardiovasculair Research Institute Maastricht). Inmiddels is Carim door de KNAW ook als onderzoeksschool erkend. De economische faculteit kreeg ondanks

een positieve beoordeling van Merit (Maastricht Economic Research-institute on Innovation and Technology) niets in het kader van de Stimulans-regeling. Ook geneeskunde en gezondheidswetenschappen visten in 1991 met hun gezamenlijke aanvraag 'Voeding en Gezondheid', achter het net bij NWO. Voeding en Gezondheid en Merit ontvingen echter net als Carim en het in 1991 opgerichte Extra (Extramuraal en Transmuraal onderzoek, een onderzoeksschool in wording van geneeskunde en gezondheidswetenschappen) een kwart miljoen van de RL. Ter stimulering. De faculteit rechten kon natuurlijk niet achterblijven bij de ontwikkelingen en liet de universiteitsraad in het voorjaar van 1991 Metro instellen (Maastrichts Europees instituut voor Transnationaal Rechtswetenschappelijk Onderzoek). Voor de verdere ontwikkeling van Metro ontving rechten een bijdrage uit het centrale profileringsfonds van de RL. Op het gebied van de wetenschappelijke

publikaties was het drukker dan in 1990. In 1991 verdedigden 51 promovendi hun proefschrift. Dat waren er dertien meer dan het jaar daarvoor. Het leeuwedeel van de promovendi bestond net als voorafgaande jaren uit gezondheidswetenschappers en medici. Het waarom van de stijging is volgens het wetenschappelijk verslag niet helemaal duidelijk. De assistenten in opleiding, waarvan de eerste in 1986 zijn begonnen, zijn in ieder geval niet de oorzaak. Het merendeel heeft na vier en zelfs vijf jaar studie geen manuscript op tafel liggen. De invoering van het huidige rangenstelsel van het wetenschappelijk personeel (universitair docent en universitair hoofddocent) in 1985 heeft volgens het verslag wel invloed gehad. Dit rangenstelsel heeft medewerkers aangespoord om zo snel mogelijk te promoveren en daarmee hun kansen op een beter betaalde functie met meer status te vergroten.

Riki Janssen

Vervolg van pagina 1

Numerus fixus geneeskunde

stageplaats aan te bieden. Uitwijken naar de Euregio lijkt niet tot de mogelijkheden te behoren. Een Nederlandse artsopleiding verschilt te veel van de Duitse of Belgische.

Het is niet de bedoeling dat een eventuele Limburgse verhoging ten koste gaat van de zusterfaculteiten, vertelt collegevoorzitter drs. L. Vredevoogd. Hij zou graag zien dat de totale landelijke instroom van geneeskundestudenten wordt vergroot. Of dit ook werkelijk zal gebeuren hangt niet van het college van bestuur af. Eerst zal de universiteitsraad er zijn fiat aan moeten geven. Belangrijker nog is dat men het er in de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU), en met name in het discipline-overleg medische wetenschappen, over eens zal moeten worden. De VSNU adviseert vervolgens de minister. Deze heeft uiteindelijk het laatste woord en zal omstreeks juni beslissen. Vredevoogd heeft nu nog geen enkel zicht op de reacties van de VSNU of Ritzen.

De nieuwe studierichting internationale bedrijfskunde wil de instroom van studenten komend jaar enigszins beperken. Hoewel er zich per 7 januari al 269 mensen voor deze studie hebben aangemeld, wil de economische faculteit in september hooguit 120 eerstejaars toelaten. Meer is volgens de faculteitsdirecteur R. Verspeek niet verantwoord. "Wij beginnen met een nieuwe opleiding die zeker een aantal kinderziekten zal krijgen. Met een groep van tien of twaalf tutoren zie je zo wat er mis is en kun je snel op de problemen inspelen. Laat je bijvoorbeeld 250 studenten toe, dan wordt het te log en kun je zaken die je belangrijk vindt, zoals het probleemgestuurd onderwijs en de internationalisering, niet goed meer regelen." In de jaren 94/95 en 95/96 mag de toeloop trapsgewijs groeien tot een maximum van 300.

De laatste jaren gold er voor bedrijfskunde een numerus fixus en moest er geloot worden. Of dat dit jaar ook zo zal zijn is niet duidelijk, zeker nu landelijk de vooraanmeldingscijfers wat teruglopen. Verspeek hoopt echter dat er wel een numerus fixus wordt ingesteld want hoewel de vooraanmeldingen teruglopen zullen ze toch nog ver boven de capaciteit van de drie studierichtingen (Groningen, Rotterdam en Maastricht) uitkomen.

Een plaatsingscommissie zal er in ieder geval komen. Die verdeelt de vooraanmeldingen over de verschillende universiteiten. Blijkt in de zomer dat de belangstelling groter is dan de capaciteit van de faculteiten en is er geen numerus fixus vastgesteld, dan kan de RL net als de andere universiteiten gedwongen worden meer studenten op te nemen dan de honderdtwintig die zij wil plaatsen. Het overschot wordt naar rato van de capaciteit verdeeld.

Riki Janssen

Alles draait om Ius Commune en Europese integratie

Na anderhalf jaar heeft Metro een onderzoeksprogramma

Anderhalf jaar na de oprichting van het juridische onderzoeksinstituut Metro komt er eindelijk duidelijkheid over het onderzoeksprogramma. Ius Commune en Europese integratie worden de nieuwe sleutelwoorden. Zij vormen samen het thema waarin ongeveer de helft van het facultaire onderzoek kan worden ondergebracht. Of Metro met dit nieuwe plan ook kans maakt om als onderzoeksschool erkend te worden, is nog de vraag.

Michael Faure, de wetenschappelijk directeur van Metro. (Foto Franco Gori)

extra Metro-label meegeven. Een aanzienlijk deel van het lopende onderzoek zal ook onder de hoede van Metro moeten komen, wil het instituut zijn nieuwste ambitie waar kunnen maken. Namelijk uitgroeien tot een erkende onderzoeksschool. Een van de eisen van de KNAW (Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen), de instantie die met de erkenning van onderzoekscholen is belast, luidt namelijk dat een onderzoeksschool minimaal veertig aio's moet hebben.

Voor het voorstel bij de KNAW terecht zal komen, is er nog een lange weg voor Metro te gaan. Eerst moet het voorlopige beleidsplan verder worden uitgewerkt tot een definitieve versie. Hierin zal ook de kritiek van de faculteitsraad op het voorlopige plan verwerkt moeten worden. De faculteitsraad wees er vlak voor Kerst op dat de aio-opleiding in het voorlopige plan onbesproken blijft. En hoe zit het met het inhoudelijke profiel? Is dat voldoende specifiek of blijft het toch nog vooral "gebakken lucht"? Ook vraagt de raad zich af wat straks de status is van het onderzoek dat niet bij Metro wordt ondergebracht. Mist dat onderzoek in de toekomst de boot bij verdeling van aio-plaatsen?

Keurt de raad het definitieve beleidsplan van Metro goed, dan wil het Metro-bestuur proberen om een subsidie voor potentiële onderzoekscholen van de nationale onderzoeksorganisatie NWO los te krijgen. Maar betrokkenen beseffen dat een Stimulans-premie van NWO wel erg hoog gegrepen is. Zeker nu het toch al gerenommeerde Maastrichtse instituut Merit een maand geleden achter het net viste. Maar wie weet, klinkt het optimistisch bij Metro. Misschien worden juridische onderzoekscholen soepeler behandeld, omdat men ook bij NWO de traditie van de juristen kent. Die moeten van oudsher niets hebben van reglementering en programmering van het onderzoek en willen het liefst op eigen houtje onderzoek doen. Gevolg is dan ook dat ze veel minder ervaring hebben met onderzoek in grotere verbanden dan bijvoorbeeld de medici en daarom stiekem op enige clementie rekenen. En lukt het Metro niet om als erkende onderzoeksschool door het leven te gaan, dan is er nog geen man over boord. In ieder geval is dan het onderzoek eens goed gestructureerd.

Riki Janssen

Correctie eerstejaarscijfers

Door een misverstand is vorige week geschreven dat de instroomcijfers van de Universiteit van Amsterdam van 1991 en 1992 (de 'decembertellingen') vanwege een andere berekeningssystematiek niet vergelijkbaar zouden zijn. De UvA liet later weten dat zulks wel het geval is.

Riki Janssen

“Dankzij het water hebben we met onze buurman gesproken”

(Foto Nelis Tutkey)

Toen ik belde, hadden ze nog vijf centimeter te gaan voordat het water van de Maas hun woonkamer zou binnenstromen. “Maar trek wel laarzen aan”, waarschuwt economiestudent Bas Wibier (23). Hij woont samen met vriend en jaargenoot Stephan Komen een huis aan de Bovenstraat in Borgharen. En Borgharen staat sinds dinsdagavond blank. Tot de sluis kan ik fietsen, maar daarna moet ik overstappen in een grote legertruck die het isolement van het dorp probeert te doorbreken door heen en weer te pendelen tussen sluis en kasteel. Het kasteel staat nog droog, maar de Bovenstraat is een zijtak van de Maas geworden, waar alleen kano's en dappere jongetjes op mountain-bikes doorheen durven. En Bas en Stephan hebben nog drie centimeter over. “Toen gisteravond de gemeente hier tegenover op de parkeerplaats een enorme berg zand kwam storten, moesten we wel een beetje lachen”, vertelt Bas. “We vonden het typisch Nederlands om zo overdreven te reageren op de grillen van moeder natuur. We zijn nog gaan kijken bij de sluis, en inderdaad, daar waren wat weilandjes overstroomd. Maar ach, zo'n vaart zou het wel niet lopen. Maar op de terugweg ble-

ken mijn gympen al te laag voor het water op straat. En toen we allemaal dorpelingen met zandzakken zagen komen, die ze hier tegenover kwamen vullen, toen kregen we echt schrik.” Onderweg, in de truck, blijkt al iets van de saamhorigheid die ontstaat bij dit soort calamiteiten. De verhalen gaan vooral over hoe gezellig het de afgelopen nacht was geweest in het crisiscentrum, dat gevestigd is in café 'Im Weissen Rössl'. En, dat kwam dus heel goed uit, over de bazen die er wel begrip voor hadden dat de mensen uit 'Haren' niet op tijd op hun werk konden zijn. Stephan en Bas zijn niet in het café geweest, maar horen er sinds dinsdagavond wel bij. Stephan: “Het was gisteravond echt een happening hier op straat. Eerst zie je ze denken: daar heb je weer zo'n Hollandse ramptoerist. Maar als ze in de gaten krijgen dat ook jij slachtoffer bent, hoor je er plotseling bij. Dan vertelt de buurman, met wie we nog nooit hadden gesproken, over vroeger. Over de grote overstroming van 1984. En een andere buurman weet dat in onze garage speciale planken liggen, die je voor de ventilatie-roosters aan de voorkant van het huis kunt schroeven om zo het water tegen te hou-

den. Ons waren ze nog nooit opgevallen, maar hier weet iedereen dat soort dingen. Kregen ze nog een meningsverschil, die twee, over het nut van die planken, maar we hebben ze toch maar mooi ervoor gezet. Net als de zandzakken voor de deur, daarmee hebben ze ons ook geholpen. Wisten wij veel, hoe dat moest.” De legertruck komt weer voorbij, stapvoets, om geen golfslag te veroorzaken. Aan boord gouverneur Mastenbroek, vergezeld door een leger fotografen. “Gisteren spraken de dorpsbewoners nog de hoop uit dat in ieder geval minister Dales thuis zou blijven, net als met de aardbeving. Wat dat zou me anders een vloedgolf hebben gegeven”, lacht Bas. “Gelukkig dat de weg is afgezet, want die dagjesmensen, dat was echt een ramp. Die scheurden met hun jeeps door het water en veroorzaakten golven, die zo over je zandzakbarricade kwakten. Nu is het echt minder. Je ziet alleen nog maar mensen van hier door het water schuifelen. Die herken je meteen aan de lieslaarzen. Die zijn werkelijk op alles voorbereid.”

Wim Ortjens

Clintons karwei

Vóór de Tweede Wereldoorlog was er een wijd verspreid pessimisme over de mogelijkheden voor economisch beleid. De opvatting, dat het kapitalisme een inherente neiging tot stagnatie heeft, was in brede kring aanwezig. De meeste landen kwamen pas door bewapening en later wederopbouw na de oorlog uit de depressie. Maar toen de groei er éénmaal inzat bleek dat de ontwikkeling zo sterk was, dat de indruk mogelijk is, dat economisch beleid er niet zo erg toe doet. Neoliberaal beleid in Duitsland was minstens zo succesvol als indicatieve planning in Frankrijk. Geleide loonpolitiek in Nederland, hoezeer ook geprezen als onze eigen bijdrage tot ons economisch herstel gaf geen betere resultaten dan vrije loonvorming in België. Nu kunnen we getuige zijn van een nieuwe mogelijkheid om te zien of economisch beleid werkelijk helpt. Immers Clinton wil het allemaal anders doen: meer investering in nieuwe infrastructuur, fiscale stimulans voor particuliere investeringen en steun aan bedrijfstakken met specifieke noden. Clinton blijkt het soort politicus te zijn, waar economen mee kunnen werken; hij stelt de goede vragen en geeft blijk van te begrijpen waar het om gaat.

In een ingezonden stuk in de 'Herald Tribune' schrijft een zekere Alberovitz, dat het er wel op uit zal draaien, dat Clinton met nieuwe wetgeving komt, een nieuwe bureaucratie opbouwt en maar moet afwachten of het particuliere bedrijfsleven zal willen meewerken. Hoe dan ook, de schaal van het beleid dat hij in gedachten heeft schiet te kort voor de werkelijke opgave om een nieuwe expansie in gang te zetten.

Het pessimisme van vóór de Tweede Wereldoorlog was mede ingegeven door de toch eigenlijk tegenvallende effecten van Roosevelt's "New Deal", een samenstel van wetgeving, interventies, uitgaven voor infrastructuur, waaronder de indrukwekkende ontwikkeling van de Tennesseevalley. Wie ooit het Tennesseevalley project in z'n geheel gezien heeft kan, denk ik, iets begrijpen van de teleurstelling in Amerika en daarbuiten over de toch eigenlijk tegenvallende resultaten ervan.

Voor mijn doctoraalexamen van 1950, (mind you!) bestudeerde ik het boek van een zekere Baxter met de omineuze titel "Twilight of American Capitalism," waarin met een vracht van argumenten aangetoond wordt dat de New Deal, hoe ambitieus ook, te weinig en te traag tot de ontwikkeling bijdroeg.

Nog tot ver in de jaren vijftig bleven velen onder de indruk van het geringe succes van zulk beleid. Het duurde ondanks de sterke groei van de jaren '50 even voor iedereen overtuigd was van, ja waarvan eigenlijk? Wij dachten toen aan het (ons) economisch beleid. Pas later daagde het inzicht dat het beleid de ongekende expansie alleen maar had kunnen tegenhouden.

De opgave, waarvoor Clinton staat, is (gelukkig) geringer dan die van Roosevelt. Toch liegen de cijfers er niet om. Per jaar treden 1,2 miljoen Amerikanen toe tot de arbeidsmarkt. Dat is 1% van de beroepsbevolking van 108 miljoen. Gegeven een produktiviteitsstijging van 2,7% per jaar, is een groei van 3,7% nodig om de groei der beroepsbevolking bij te houden. Maar dat is beduidend meer dan de laatste 8 jaar te zien gegeven hebben (van 85 tot 90, 3% per jaar, en daarna snel minder). Geen wonder, dat de werkloosheid opgelopen is tot 7,2% op dit moment. Nobelprijswinnaar Solow wil \$ 50 mld extra besteden aan publieke werken per jaar in de komende twee jaar. Alleen een grote inspanning kan ervoor zorgen, dat én de mensen die sinds 1985 werkloos werden én de aanwas in de komende jaren, een baan krijgen.

Roosevelt's New Deal kwam in een periode, gekenmerkt door een ongeveer verdwenen geloof in de mogelijkheden van een markteconomie. Clintons nieuwe beleid komt in een periode, waarin er wel een ongekend vertrouwen is in de markteconomie, maar tegelijkertijd een wijd verbreide twijfel aan de mogelijkheid van een herstel van volledige werkgelegenheid. Toch is juist het herstel van volledige werkgelegenheid voorwaarde voor het realiseren van andere doelstellingen: het elimineren van de schandelijke armoede en het wegwerken van de achterstanden der minderheidsgroepen.

Juist professionele economen zullen de komende jaren op de Verenigde Staten letten. Natuurlijk vooral omdat economisch herstel dáár ook de rest van de wereld zal helpen er weer bovenop te komen, maar toch ook om te zien hoe relevant hun vak eigenlijk is, wanneer het gaat om de ontwikkeling van economisch beleid.

W. Albeda

BLACKPEACE

R&T

BETER TIEN VOGELS IN DE OLIE DAN EEN IN DE LUCHT

„De Amerikanen beschouwden mij als een communist”

De faculteit der gezondheidswetenschappen mocht dit jaar een eredoctoraat toekennen, het eerste in haar geschiedenis. Als het even kon moest daar dus een symbolische inhoud aan worden gegeven. Wie op aarde heeft het denken over gezondheidsbeleid zo verruimd dat er veel meer onder valt dan het genezen van ziekte? Een Canadese advocaat, Marc Lalonde, kwam als winnaar uit de bus...

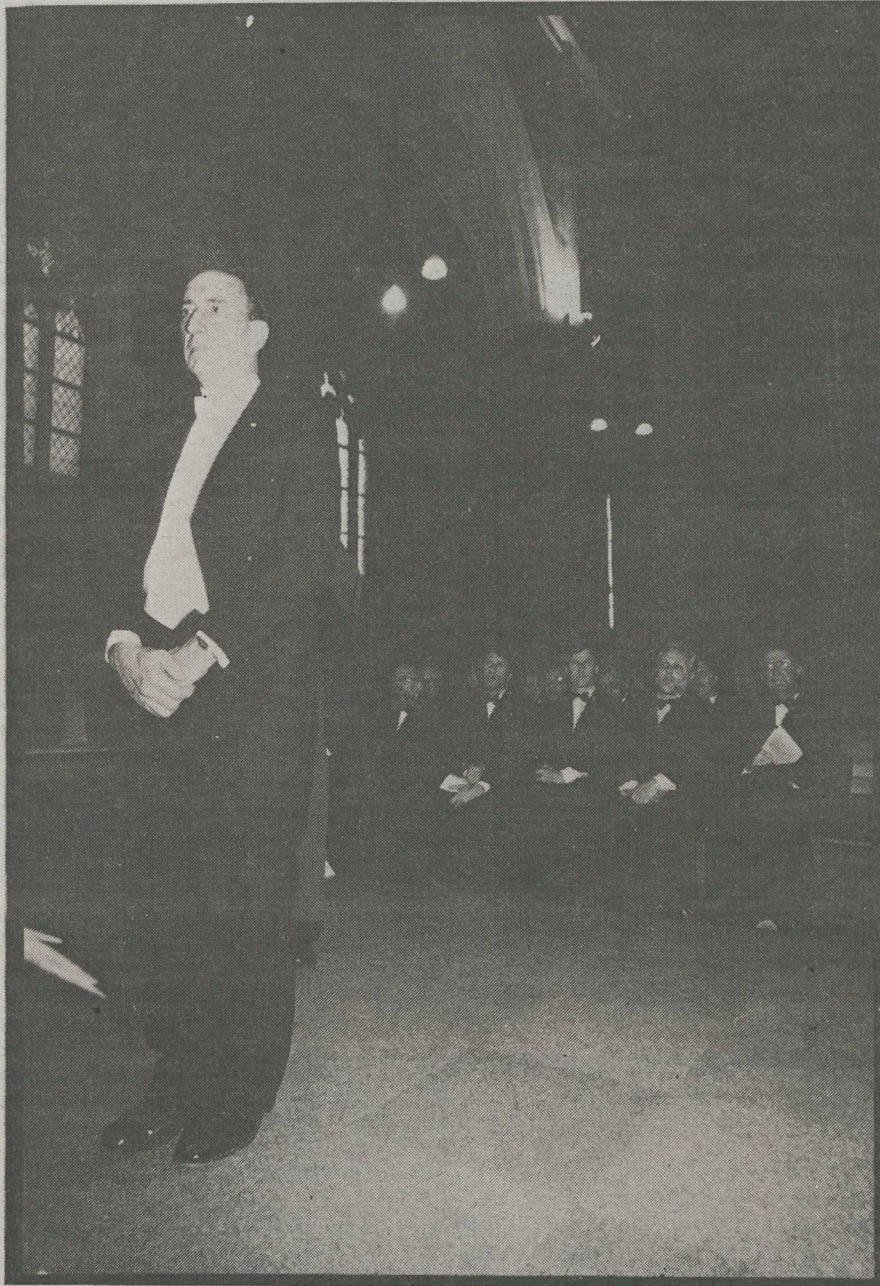
In 1955, hij was toen 28 jaar oud, werd de jonge advocaat Marc Lalonde hoogleraar internationaal handelsrecht aan de universiteit van Montreal. Lang zou zijn carrière in het onderwijs niet duren. Drie jaar later werd hij adviseur van de minister van justitie en ofschoon hij meerdere malen terugkeerde naar de advocatuur, bleef de politiek aan hem trekken. Premier Lester Pearson benoemde hem in 1967 tot zijn persoonlijk adviseur en toen Pierre Elliott Trudeau in 1968 aan de macht kwam werd hij diens kabinetschef. Lalonde en Trudeau werden dikke vrienden en bleven dat. „We hebben een vaste afspraak om eens in de twee weken samen te dineren,” zegt Lalonde nadat hij even de loftrampet over „die charismatische Trudeau” heeft gestoken. „Mijn politieke lot is inderdaad sterk verbonden met dat van Trudeau. Hij heeft me persoonlijk overgehaald om me kandidaat te stellen voor een zetel in het parlement en zo ben ik in 1972 in het parlement gekozen voor de Liberale Partij.” Trudeau nam Lalonde meteen op in zijn regering als minister van Welzijn en Volksgezondheid. Zolang Trudeau premier was, bleef Lalonde minister. Hij bekleedde diverse posten, het laatst die van financiën. Nadat Trudeau in 1983 het veld had moeten ruimen, probeerde Lalonde nog even onder John Turner te functioneren, maar na een maand nam hij definitief afscheid van de politiek om zijn oude vak van advocaat weer op te nemen.

Doorbraak

In 1974 kwam onder verantwoordelijkheid van Lalonde het rapport 'A new perspective on the health of Canadians', een document van 74 pagina's dat een doorbraak betekende in het denken over gezondheidszorgbeleid. De gedachte erachter - dat gezondheidszorg veel meer behelst dan het genezen van ziekte - was zeker niet nieuw, wel de manier waarop het 'gezondheidsveld' werd omschreven: concreet, simpel en hanteerbaar. Een goed beleid dat gericht is op het bevorderen van de gezondheid van de bevolking (health policy) heeft volgens Lalonde te maken met vier determinanten die de gezondheidstoestand bepalen: de humane biologie, de leefstijl en de kwaliteit en organisatie van de gezondheidszorginstellingen. Ieder gezondheidsprobleem is op een van die vier determinanten terug te voeren. „Er zijn maar weinig stukken bekend die een zo makkelijk hanteerbaar kader bieden voor nieuwe ontwikkelingen. Ik ken eigenlijk maar één ander: het Communistisch Manifest,” zei medisch socioloog prof. Hans Philipsen vrijdag tijdens het korte symposium over het Lalonde-rapport, dat voorafgaand aan de uitreiking van het eredoctoraat werd gehouden. Volgens Philipsen heeft de faculteit Gezondheidswetenschappen eigenlijk haar bestaan te danken aan de verandering in het gezondheidsdenken dat door Lalonde is teweeg gebracht.

Geld

Wat waren indertijd de overwegingen van Lalonde om het veld van gezondheidsbeleid geheel opnieuw te formuleren? Voor hem berustte dat op een eenvoudige analyse: „We zagen dat de kosten bleven stijgen en een steeds groter deel van het nationaal inkomen opslokten, terwijl de burgers daar eigenlijk geen betere gezondheid aan overhielden. Er waren landen die veel minder uitgaven aan gezondheidszorg, maar waar de bevolking een stuk gezonder was. Gezondheid had dus niet alleen met geld te maken. Aan de

Eredoctor Marc Lalonde: „Mijn politieke lot is inderdaad sterk verbonden geweest met dat van Trudeau.” (foto Nelis Tutkey)

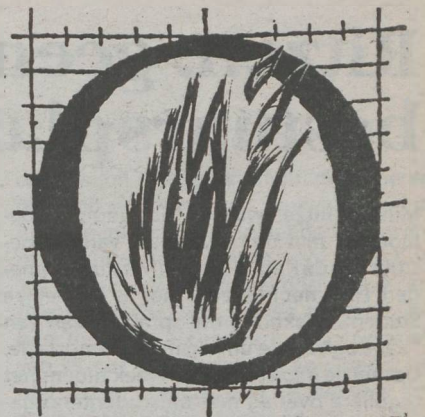
andere kant bleek ook dat pogingen om de kosten terug te dringen nooit iets uitmaakten. Het was en bleef een loodgieters-systeem: men beperkte zich tot het redden van mensen die aan het verdrinken waren, maar niemand vroeg zich af hoe die mensen te water waren geraakt. Wij hebben later heel concrete maatregelen genomen die een geweldig effect hadden op de gezondheid, zoals het verplicht dragen van autogordels en het tegengaan van roken. Bij het eerste zag je een direct effect, bij roken zie je de resultaten pas op lange termijn.”

Ei van Columbus

Lalonde had het ei van Columbus gevonden: door de gezondheid van de burgers te verbeteren, daalden de kosten. Met voldoening stelt hij vast dat Canada op dit moment negen procent van het nationale inkomen uitgeeft aan gezondheidszorg, terwijl dat percentage in de Verenigde Staten op twaalf ligt. En dat terwijl daar niet iedereen toegang heeft tot de zorg: „Het Amerikaanse systeem verkeert in een diepe crisis. De komende vier jaar onder Clinton worden beslissend. Ik werd indertijd door de Amerikanen als een communist beschouwd, omdat ik het had over gesocialiseerde gezondheidszorg!” Internationaal gezien vond het concept van Lalonde grote erkenning. De WHO baseerde er haar programma 'Health for

All by the Year 2000' op en later haar Ottawa Charter. Was Lalonde's reputatie als minister van volksgezondheid na het verschijnen van het rapport in één klap gevestigd? „Nee,” zegt hij nu, „het stuk werd in Canada niet opgemerkt, het was een complete 'non-event'. De Canadezen begonnen zich er pas later voor te interesseren, toen ze zagen dat het op buitenlandse congressen als basisdocument werd gehanteerd. Zo gaat dat in Canada: eerst moet iets door het buitenland worden erkend, voordat de Canadezen erin geloven. Veel commissies hebben het rapport daarna als uitgangspunt gebruikt en dat gebeurt eigenlijk nog steeds.”

Jacques Herraets

Weg ermee

De sjaal

Van de ammoniaklucht die uit het waswater opsteeg, kreeg zij tranen in de ogen. Zij stond over de teil gebogen en waste de met vet en olie besmeurde overalls uit de garage. Met een borsteltje schuurde ze over de zwarte plekken in de blauwe stof. Ze kneep en wrong. Af en toe stopte ze even, keek weg van de teil en wreef met de rug van een natte band langs haar neus. Dat bielp tegen jeuk en gesnotter, maar niet tegen de geur van ammoniak. Het binnenplaatsje lag in de zon. Begin september was het, 1939. Over twee maanden ging zij trouwen en stopte ze met werken. Ze haalde de overalls uit de teil, goot het vuile water in het putje en haalde schoon water in de keuken. Nu hoefde er geen ammoniak meer bij. Nog twee keer, drie keer spoelen. Toen ze in de keuken kwam, hoorde ze dat in de woonkamer de radio aanstond. Ze kon niet volgen wat er gezegd werd, maar het klonk naar en angstaanjagend. Geschreeuw, applaus, opnieuw geschreeuw. Zo te horen was ook meneer Werry zelf in de kamer. Af en toe klonk zijn zware stem door alles heen. Ze was bijna klaar met haar werk en wilde de overalls aan de waslijn hangen, toen mevrouw met haar handen tegen het hoofd gedrukt naar buiten kwam. 'Meisje, de Pruis komt en vreet ons op.' De overall die het meisje vasthield, voelde heel zwaar aan, alsof er nog liters water in zaten. Hij viel met een pats op de grond, ze raapte hem op bij de mouwen. Hij was groter dan zij. 'De Pruis komt en vreet ons op,' zei mevrouw Werry nog een keer. Toen draaide ze zich om en ging naar binnen. De Duitsers hadden Polen overvallen. De oorlog was begonnen. Achter een buis in Spekholzerbeide hing een meisje overalls aan de lijn. Meneer Werry liep over het plaatsje naar de garage en ging onder een kapotte auto liggen. Zou je, als er oorlog kwam, wel kunnen trouwen? De Pruis vreet ons op. Het was haar tijd. Ze liep de keuken door, de gang in, klopte op de deur van de woonkamer en riep door de kier. 'Dag mevrouw, tot morgen, ik ben weg.' Er kwam geen antwoord. De radio gaf dansmuziek. Aan de kapstok hing haar jas. Ze trok hem aan, maar tegen haar secure gewoonte in knoopte ze hem niet dicht. Even dacht ze nog dat mevrouw haar riep. Maar wat ze hoorde zat in haar hoofd. De Pruis komt en vreet ons op. Zonder op of om te kijken liep ze naar buis. Ze merkte niet dat ze haar sjaal niet had omgeslagen en dat die nu, vastgeknoopt aan haar ceintuur, achter haar aan sleepte. Toen ze thuis kwam en haar jas opbing, schaamde ze zich. Alsof ze door iemand belachelijk was gemaakt.

Wiel Kusters

Ritzen: geen interventie in bestuursplan Nijmegen

Minister Ritzen wil zich "absoluut niet bemoeien" met de hervorming van het bestuur van de Katholieke Universiteit Nijmegen. Hij is het niet eens met de Landelijke Studentenvakbond dat sprake is van een "aanslag" op de universitaire democratie. Dat zei de minister vorige week tijdens het reguliere overleg met de studentenorganisaties. Het Stichtingsbestuur van de universiteit wil de structuur ingrijpend veranderen. Het student-lid in het faculteitsbestuur krijgt nog slechts een adviserende stem. De faculteits- en universiteitsraad kunnen alleen nog adviseren en al of niet instemmen met voorstellen van het bestuur. Amendementen kan het bestuur onaanvaardbaar verklaren.

Volgens de LSVb is sprake van een onaanvaardbare aantasting van de macht van de

raden en de rol van studenten in faculteitsbesturen. Dat laatste is in strijd met het voornemen van Ritzen om de invloed van studenten juist te vergroten, vindt de LSVb. De bond vroeg de minister "zeer, zeer dringend" om in te grijpen. "U moet zich niet verschuilen achter de autonomie van de universiteit", aldus vice-voorzitter Jules Warps.

Ritzen steunde echter de Nijmeegse plannen. Het college van bestuur doet "zijn uiterste best" om met de plannen de kwaliteit van onderwijs en onderzoek te verhogen, zei Ritzen. Bovendien heeft hij niet de bevoegdheid om in te grijpen voor er een concreet nieuw bestuursplan op z'n tafel ligt. "Ik zal de plannen serieus toetsen", aldus Ritzen. Volgens de Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs kan de minis-

ter bezwaar maken tegen het plan en uiteindelijk zijn financiële bijdrage stopzetten. Daartegen kan de universiteit in beroep gaan bij de administratieve rechter. Zover is het nog nooit gekomen.

De Nijmeegse student-raadsleden hebben unaniem tegen de voorgestelde wijzigingen gestemd. Ritzen wil dat in zo'n geval het plan niet doorgaat. Dat is echter nog niet wettelijk vastgelegd. Volgens juridisch medewerker De Jonge zal de KUN daar ook niet op anticiperen. Wel wil het Stichtingsbestuur "zoveel mogelijk rekening houden met de belangen van de verschillende geledingen". Eind deze maand zal een projectgroep advies uitbrengen over de nieuwe bestuursstructuur.

HOP, Pieter Evelein

LSVb: beter onderwijs niet alleen door regels

De Landelijke Studentenvakbond (LSVb) wil universiteiten en hogescholen er geleidelijk toe aanzetten meer te investeren in de kwaliteit van hun onderwijs. Minister Ritzen heeft zijn medewerking toegezegd aan informele besprekingen met de instellingen en een conferentie, die de geesten rijp moeten maken.

De instellingen weigeren een actieplan op te stellen voor de verbetering van de 'studeerbaarheid' van het onderwijs, zoals minister Ritzen hun heeft gevraagd. Volgens de LSVb is het beter om voor een minder dwingende aanpak te kiezen. Dat leidt de bond ook af uit de mislukte onderhandelingen over een alternatieve tempobeurs. De instellingen wezen het plan voor een landelijk studiecontract af. Daarin zouden zij garanderen dat studenten die hard genoeg werkten op tijd konden afstuderen. Minister Ritzen noemde dat vorige week in het reguliere overleg met de studentenorganisaties "volstrekt onterecht". Er is hem echter veel aan gelegen dat de instellingen meer aandacht aan hun onderwijs gaan besteden. Daarom steunde hij het voorstel van de LSVb dat studenten, ministerie en instellingen "vrijblijvend" met elkaar om de tafel gaan zitten om af te spreken hoe dat kan worden bereikt. Verder zegde de minister onmiddellijk zijn medewerking toe aan de organisatie van een conferentie over kwaliteitszorg en studeerbaarheid, wellicht nog voor de zomer.

De koepels van de universiteiten en hogescholen reageren in een eerste reactie positief op het initiatief van de LSVb. De VSNU juicht het toe dat de LSVb niet direct om nieuwe regels vraagt. De HBO-raad noemt het "heel belangrijk" dat wordt bekeken hoe programma's studeerbaar kunnen worden gemaakt.

HOP, Pieter Evelein

Extra onderzoek naar uitvoering tempobeurs

Er komt een extra onderzoek naar de uitvoerbaarheid van de tempobeurs. Minister Ritzen verwacht nog steeds dat deze in augustus kan worden ingevoerd. Hij wil echter dat twijfels over de maatregel onomstotelijk worden weerlegd.

Minister Ritzen wil dat universiteiten en hogescholen aan het eind van het studiejaar aan de Informatiseringsbank (IB) doorgeven welke studenten te weinig tentamens hebben gehaald en dus hun studiebeurs moeten terugbetalen. Het Twentse onderzoekscentrum CSHOB gaat onderzoeken of de instellingen die gegevens kunnen verschaffen, of hoe zij dat zouden moeten aanpakken.

De studentenorganisaties vrezen dat een

fors aantal administraties te wensen overlaat. De minister noemde het vorige week "van de gekke" dat nog niet overall goede systemen bestaan om het studietempo te meten. Mocht het onderzoek van het CSHOB negatief uitvallen, dan wordt de invoering van de tempobeurs uitgesteld, aldus minister Ritzen.

Het CSHOB zal zijn adviezen baseren op een onderzoek naar diverse aspecten van de tempobeurs, dat vorig jaar april verscheen. Daarin adviseerde het instituut al dat de instellingen de studieresultaten aan de IB moeten doorgeven en niet, zoals de instellingen menen, de studenten. Dat zou fraude uitlokken.

Aanvankelijk zou alleen de gebruikelijke

'uitvoeringstoets' van de IB worden uitgevoerd. Daarbij wordt onderzocht of de IB in staat is de gegevens over de studieresultaten van studenten naar behoren te verwerken. Nu al staat vast dat de uitkomst van dit onderzoek positief zal zijn; de eerste, 'zwaardere' versie van het wetsvoorstel voor de tempobeurs achtte de IB ook al uitvoerbaar. Bij een negatieve uitkomst is Ritzen bereid een extern tegenonderzoek te laten houden naar de situatie bij de IB, zo zei hij vorige week.

HOP, Pieter Evelein

Het *mannetje* zweet

Geen warming up, geen uitgeknipte training in balvaardigheid en tactiek, en ook al geen cooling down. Gewoon lekker tegen een balletje trappen en je helemaal suf rennen. Dat is waarvoor zaalvoetballers op maandag-, en woensdagmiddag van vier tot half zes naar sporthal Randwijck komen. "Als er echt getraind zou worden zouden er heel wat minder mensen komen opdagen", meent rechtenstudent Ben Kristel. De meeste deelnemers hebben allemaal wel eens gevoetbald. Bij een club of gewoon op straat. Een voetbaltraining is daarom niet nodig. Iedereen kan toch tegen een bal trappen? Dat blijkt al uit het gegoochel met de bal voor aanvang van het 'recreatieve zaalvoetbal' op maandag.

Het lijkt wel alsof er minstens drie Romario's, twee Van Bastens en een Bergkamp in gesprek met het leer zijn. In kringetjes van een man of vijf spelen ze de bal behendig aan elkaar over. De verleiding van het open goal kunnen ze niet weerstaan. Beng. Die was naast. De golfplaten wand achter het doel heeft er weer een flinke deuk bij. Koeman is dus ook aanwezig. Klokslag vier uur wordt de groep van achttien studenten, aangevuld met trainer Hillege en ondergetekende, verdeeld in vier teams van vijf. We gaan een toernooitje spelen. Ieder team speelt drie wedstrijden van tien minuten. De twee beste teams zullen tenslotte uitvechten wie de kampioen van deze maandagmiddag wordt.

Mijn jongens blijken ijzersterk. Zelfs het feit dat zij als enige een vrouwelijke, en ook nog zeer onervaren, voetballer in hun midden hebben, houdt hen niet af van drie overwinningen. Ik krijg zelfs af en toe, zeer sportief, de bal. Al weten mijn teamgenoten bij voorbaat dat dat zal leiden tot balverlies. Eén keer krijg ik vlak voor het vijandige doel de bal in m'n voeten gespeeld. Wat nu? Oh shit, hoor ik de keeper al roepen. Tjee, ik heb zo maar gescoord. Helaas maak ik even later deze verdienste weer ongedaan door tussen een flink uithalende teamgenoot en het open goal te gaan staan waardoor de bal knoerhard tussen m'n schouderbladen knalt. Dat is dus echt zeer pijnlijk. De afdruk van de bal gloeit nog lang na. Maar goed, alles doet het nog en ik ben allang blij dat ik me nog heb weten om te draaien.

Als ons team even mag uitpuffen langs de kant vertelt Ben: "Ik vind het wel jammer dat er niet vaker meisjes meedoen."

Er is één studente die zich regelmatig onder de voetballers waagt, maar daar houdt het mee op. Helaas is ze er nu niet vanwege een toets. Eigenlijk is het zo stereotiep; de mannetjes gaan voetballen en de vrouwtjes gaan BOMmen."

Ben gaat verder over de sport zelf: "Zaalvoetbal is vermoeiender en zwaarder dan veldvoetbal. In het veld heb je nog de tijd om rustig naar huis te telefoneren als je een bal hebt aangenomen. In de zaal ligt het tempo veel hoger. Je hebt namelijk als speler geen echte taak in het veld, je bent verdediger én aanvaller tegelijk. Daardoor loop je veel en omdat het ook nog binnen is ben je binnen de kortste keren kleitsnat. Harstikke goed voor je conditie." Ook de spelregels maken zaalvoetbal tot een razendsnelle sport. Er mag niet op de keeper teruggespeeld worden. Een inworp moet binnen drie seconden genomen worden en als speler mag je gewoon buitenspel staan, waardoor je onverwacht snel kan aanvallen.

Toezichthouder Hillege, ook even uitblazend langs de kant, bedient het scorebord en moedigt de jongens aan: "Kom op, die nul moet eraf. Gelijk spel is verliezen." Het valt op dat de spelers, hoe fanatiek ook, zich netjes gedragen. Geen geschreeuw en niet één tackle. Je hoort alleen de dofje knallen van de bal en het geptep van gympen over parket. "Bij zaalvoetbal mag je geen fysiek contact maken, dat maakt het spel natuurlijk al een stuk minder ruw", legt Hillege uit. "Trouwens, dit is maar recreatief voetbal, er staat niets op het spel. In de competitie is dat wel anders. Maar ik hou er niet zo van, al dat opgefokte gedoe. Ik werk op dit uur ook bewust nooit met een scheidsrechter want dan gaan ze met overtredingen door tot het fluitje. Nu moeten ze zelf opletten, waardoor het spel vanzelf minder fel wordt." Het einde van het toernooitje nadert. De twee verliezende teams staan al onder de douche terwijl wij nog in de strijd om het kampioenschap verwickeld zijn. Een legertje BOMmers kijkt toe in afwachting van hun eigen training. De toeter kondigt ons kampioenschap aan. De jongens zijn er niet door geraakt. Ze hebben zich lekker uitgeleefd, dat is het belangrijkste. Op weg naar buiten loop ik pardoes de jongenskleedkamer binnen. Gemengd zaalvoetballen betekent natuurlijk niet direct dat je ook de kleedkamer kan delen. Met een rood hoofd zoek ik de juiste uitgang.

(Foto Nelis Tutkey)

Chris van der Grinten

Blijft er ruimte voor de Einsteins?

Hij constateert problemen in de doorstroming van jong onderzoekers-talent. Hij voorspelt een overproductie van aio's. De kwaliteit van het onderwijs, zowel in het VWO als op de universiteit, acht hij verontrustend. En hij maakt zich ernstig zorgen over de positie van het fundamentele, grensverleggende onderzoek in dit land.

Prof. dr. R. Reneman, fysioloog en directeur van het Instituut voor Hart- en Vaatziekten, dat onlangs werd toegelaten tot de eredivisie van onderzoek-scholen, hield een zorgelijke diesrede.

De cijfers spreken wat hem betreft voor zichzelf. Sinds 1987 zijn in Nederland de uitgaven voor wetenschap en ontwikkeling gedaald. Een geleidelijke maar onloochenbare ontwikkeling, nu al vijf jaar lang. Structureel dus, vreest Reneman. Uitgedrukt als percentage van het bruto binnenlands produkt belooft de daling maar liefst 16%. Daarvoor zijn zowel het bedrijfsleven als de overheid verantwoordelijk, maar niet in gelijke mate: de overheid liet het er ernstiger bij zitten. Zweden mag een even treurig beeld vertonen, landen als Japan en Frankrijk doen exact het tegenovergestelde en investeren juist in wetenschappelijk onderzoek. Kortom, "Nederland let op uw zaak. Vroeger wisten we nog dat de kost voor de baat uitgaat, nu zijn we kruideniers geworden", sprak Reneman waarschuwend vanaf de kansel in de St. Janskerk.

"Fundamenteel onderzoek is belangrijker dan vele politici en beleidsmakers denken", heette het even eerder. Woorden die bedoeld waren om letterlijk over de hoofden van zijn gehoor heen tot in het ministerie van onderwijs en wetenschappen te weerklinken. En in dat van welzijn, volksgezondheid en cultuur, dat zich verregaand met de medische sector bemoeit. Reneman verdenkt de randstedelijke ambtenaren en politici ervan meer oog voor het toegepaste en beleidsondersteunende dan voor het fundamentele onderzoek te hebben. Dit onder het motto dat het laatste weinig tastbaar bijdraagt aan het welzijn der mensheid. Een misvatting, liet Reneman weten, onder aanhaling van een onderzoek naar de voorgeschiedenis van medisch-wetenschappelijke doorbraken. "Van de 663 onderzochte artikelen die essentieel waren voor de tien belangrijkste doorbraken op het gebied van hart-, vaat- en longziekten stond bijna 42 procent van het gepubliceerde onderzoek op het moment dat het verricht werd, niet in relatie tot de latere klinische toepassing. Met andere woorden, in 42 procent der gevallen werd het onderzoek verricht uit nieuwsgierigheid en omwille van het verzamelen van kennis zonder dat men een toepassing voor ogen had."

Even onthullend waren de cijfers uit hetzelfde onderzoek over het tijdsverloop tussen de oorspronkelijke ontdekking en de klinische toepassing. "In 57 procent van de gevallen bedroeg de interval meer dan twintig jaar."

Geestelijke bagage

Serendipiteit, het woord moest wel vallen: de toevallige (wetenschappelijke) ontdekking, gedaan terwijl men naar heel iets anders op zoek is. Reneman is er een groot voorstander van dat het fenomeen niet alle kansen wordt ontnomen. Hij definieert serendipiteit iets actiever: de kundigheid om niet gezochte verschijnselen als belangrijk te herkennen. Dat vereist echter nogal wat relevante kennis, zowel in de breedte als in de diepte, en een behoorlijk associatief vermogen. Geestelijke bagage die tegenwoordig niet meer zo ruim voorhanden is, constateert hij een paar dagen na zijn redevoering spijtig. "Jongeren hebben minder kennis in hun ransel, dat is merkbaar. De huidige generatie aio's moet je veel bijleren. Het duurt een half jaar voor ze echt aan het werk kunnen."

Verrassend vindt hij dat niet. Een paar decennia van kortzichtige onderwijspolitiek hebben hun tol geëist. Vroeger deed men minimaal zes jaar en vaak langer over een universitaire studie. In de bètavakken besteedde je zeker een jaar aan onderzoek en een scriptie. Onder het nieuwe studiefinancieringsregime is die tijd er niet ruimer op geworden. In de vijf jaar die nu nog rest is stampen het motto, vindt Reneman. Maar het probleem begint al eerder, in het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs, het VWO. De smalle vakkenpakketjes daar zijn allesbehalve een garantie voor een brede blik op de wereld. Gelukkig lijkt er verbetering in het verschiet, want er loopt een discussie over uitbreiding van het aantal verplichte VWO-examenvakken van zeven naar acht.

Boosdoener

De teruglopende kwaliteit van de jonge onderzoekers levert concreet problemen op, ook in Renemans eigen instituut, de pas door de KNAW erkende onderzoeksschool Carim. Immers, als het de jongelui aan de noodzakelijke ondergrond ontbreekt zul je die zelf moeten aanbrengen. Voor zijn staf betekent dat een zwaardere onderwijslast en daarmee een aanslag op de tijd die aan onderzoek besteed kan worden. De produktiviteit op dat vlak lijdt eronder, zegt Reneman. Waar de grens ligt van de extra inspanningen op onderwijsgebied weet hij niet, maar het dilemma is niet gering. Een onderzoeksschool wordt geacht zowel toponderzoek te verrichten als, de naam zegt het al, onderzoekers op te leiden. "Onderzoek is altijd nummer een, daar ontkomt je niet aan, daar word je internationaal op beoordeeld. Maar de kwaliteit van de aio-opleiding vinden wij ook belangrijk. Bovendien wordt die in de

gaten gehouden door de KNAW."

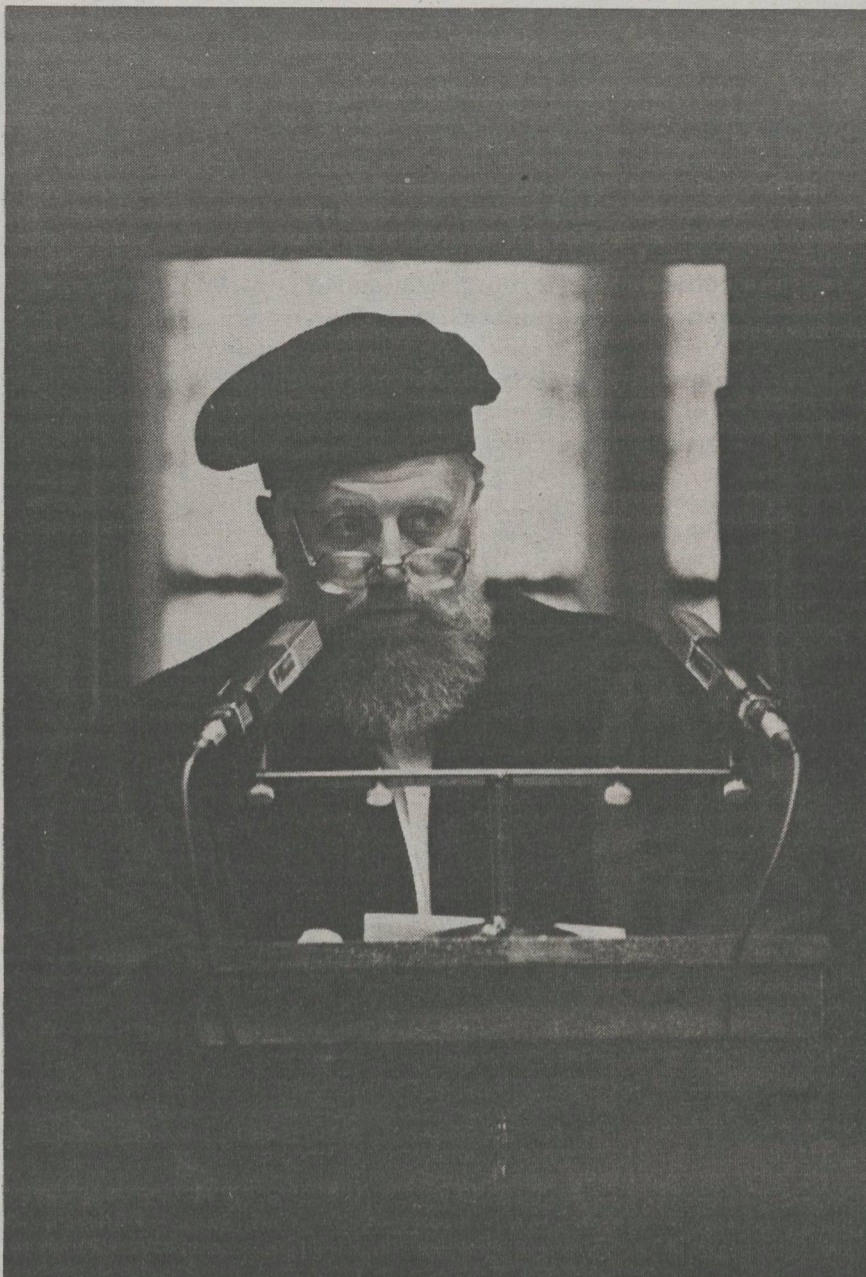
De grote boosdoener op de achtergrond is, hoe kan het anders, opnieuw Zoetermeer. "O&W voert een tweeslachtig beleid. Aan de ene kant worden aio's schandalig slecht betaald omdat ze tevens onderwijs ontvangen. Maar de universiteiten krijgen geen geld om dat onderwijs te verzorgen. En dat aio's ook niet echt als student worden beschouwd blijkt uit het feit dat ze geen OV-jaarkaart krijgen."

Pogingen om bij de faculteit compensatie voor de grotere onderwijslast te krijgen zijn, geeft Reneman mismoedig toe, mislukt. "De decaan antwoordde dat het hier geen eerste fase-onderwijs betreft. En dat is natuurlijk ook zo."

Zijn er dan helemaal geen oplossingen? Jawel, zegt Reneman: "Minder aio's. Het worden er sowieso te veel. Want ga maar na, straks hebben we tenminste veertig onderzoeksscholen, waarschijnlijk is tachtig. Die hebben elk zo'n vijftig aio's, vaak meer. Wij hebben er, samen met de VU" (Carim werkt samen met een soortgelijk instituut van de Vrije Universiteit; red.) "al honderd. Met tachtig scholen kun je dan uitkomen op circa vijftienduizend aio's, en een jaarlijkse uitstroom van zeg twaalfhonderd. Ik vraag me af of dat niet teveel is, of de markt zoveel onderzoekers wel aan kan. Nu al zie je dat er problemen ontstaan en dat men uitwijkt naar andere beroepen. Maar als die mensen beleidsmedewerker moeten worden, hebben ze wel een erg dure opleiding achter de rug."

Zitvlees

De universiteiten zelf hebben aan jonge talentvolle onderzoekers weinig te bieden, constateert Reneman. Voor een belangrijk deel is dat te wijten aan het stevige zitvlees van de vaste staf. De doorstroming

Prof. dr. Reneman: Vroeger wisten we nog dat de kost voor de baat uitgaat, nu zijn we kruideniers geworden" (foto Nelis Tutkey)

daar is nihil. Dat betekent dat de jongeren hun heil elders moeten zoeken. Ofwel in het buitenland, ofwel in het bedrijfsleven, of, en dat geldt specifiek voor medici, in 'de kliniek', waar een veel florissantere carrièreperspectief lokt. Op die manier is volgens Reneman al een "verloren generatie" van 35- tot 45-jarigen ontstaan. Verloren, niet zozeer voor zichzelf als wel voor het onderzoek en de wetenschap. Op niet al te lange termijn gaat dat problemen opleveren, voorspelt hij, zeker in de medische basisvakken. Nu al is het hier en daar moeilijk vacatures op hoogleraarsniveau te vervullen. "In mijn eigen vakgebied, de fysiologie, kon je een jaar of tien geleden zo vijf of zes kandidaten voor een leerstoel vinden. Tegenwoordig mag je blij zijn als je er eentje aantreft." Rond de eeuwwisseling zal dat in veel bredere kring plaatsvinden, gelooft hij.

De stagnatie is algemeen. Instroom van nieuw bloed zou plaats moeten vinden in de rang van universitair docent, maar die zit vol. Daarboven bevindt zich een laag van hoofddocenten en hoogleraren die pas vertrekt als de bel van het pensioen luidt. Reneman: "Terwijl er toch altijd mensen zijn die niet direct meer meekomen in de vaart der volkeren, zal ik maar zeggen. Intussen nemen die wel plaatsen in. Ik pleit ervoor dat de levenslange aanstelling niet meer vanzelfsprekend is, dat men meer naar de prestaties kijkt." Hoe dat precies zou moeten weet hij ook niet, maar het probleem dient gesignaleerd: "Laat men dit maar eens uitzoeken."

Reneman deelde nog meer speldeprikken uit in zijn diesrede. Zo moesten de universitaire bestuurders er eveneens aan geloven. Of die er niet beter aan deden hun aandacht meer op de kwaliteit van de bestaande opleidingen te richten dan te trachten steeds nieuwe studies binnen de poorten te halen. Zijn zorg geldt de mogelijke verwaarlozing van de onderzoekscomponent bij de nieuwe zowel als de oude opleidingen. Voorbeelden noemde hij echter niet, en ook naderhand wil Reneman niet concreet worden; tegen een nieuw initiatief als psychologie, of tegen recente veroveringen als internationale bedrijfskunde en kennistechnologie zal hij zich niet keren. "Ik heb het wat gechargeerd, om er de aandacht op te vestigen. In zijn algemeenheid vind ik dat je geen nieuwe opleidingen moet beginnen zonder voldoende garanties voor de positie van het onderzoek. En dat gebeurt."

Toch was zijn rede niet in alle opzichten even zwartgallig. Reneman is -niet verwonderlijk- een warm supporter van het verschijnsel onderzoeksschool. Het feit dat een groep onderzoekers daar in alle vrijheid, ongehinderd door facultaire of universitaire bureaucratie, aan de slag kan, is van onschatbare waarde. De bescherming in de vorm van financiële garanties maakt de zo broodnodige continuïteit mogelijk, terwijl er ruimte ontstaat voor investeringen in nieuwe ontwikkelingen, zelfs, of wellicht juist, als niet op voorhand duidelijk is of daar belangwekkende resultaten uit voort zullen komen. Want zo werkt wetenschap.

Maar de onderzoeksschool mag mooi zijn, hij is niet heilig. Elke instelling kent onderzoek dat niet aansluit op de zwaartepunten die in zo'n school zijn vertegenwoordigd. En niet al het onderzoek leent zich voor een dergelijke grootschalige organisatievorm. Zeker niet in de alfa-wetenschappen, vermoedt Reneman. Als nu de financiële bescherming van deze scholen met zich meebrengt dat de rest van het onderzoek vogelvrij is, tja, dan heeft hij toch bedenkingen. Voor die categorie zou het goed zijn als de beschermende cocoon van het stelsel van voorwaardelijke financiering overind bleef. "Er moet wel ruimte blijven voor de Einsteins, voor de mensen die genoeg hebben aan een bord en een krijtje."

Wammes Bos

Eindelijk winnen ook vrouwen een prijs

Vijf keer duizend gulden voor een goede scriptie

Tijdens de Dies-viering van afgelopen vrijdag werden vijf prijzen uitgereikt aan studenten die in het afgelopen jaar een bijzondere wetenschappelijke prestatie hebben verricht. De Stichting Wetenschapsbeoefening RL heeft 900.000 gulden op de bank en van de rente worden bijzondere leerstoelen betaald, geneeskunde-studenten uitgewisseld en wetenschapsprijzen uitgereikt. Door iedere faculteit wordt één student voorgedragen, en die krijgt dan een oorkonde en duizend gulden ("in die volgorde", meende rector, voorzitter en prijsuitreiker Cohen te moeten benadrukken). Vorig jaar stonden er alleen maar mannen op het podium, en de emancipatie-commissie stelde daarover vragen in de universiteitsraad. De stichting vroeg de faculteiten dan ook dit jaar wat meer te letten op de wetenschappelijke prestaties van de vrouwelijke student, en zie hier het resultaat: drie van de vijf prijzen werden door vrouwen in de wacht gesleept. Over alziende computers, over twistende collega's, over stijf gewrichten, over pijn, over leven en over dood. Over wetenschap dus.

Miriam Verbong over automatisering bij de politie:

"De autonome politieman laat zich niet sturen door computers"

De econoom Miriam Verbong (24) liep in het academisch jaar 1990/1991 stage bij de landgroep Beek/Nuth van de Rijkspolitie. Daar werd op dat moment het automatiseringssysteem *Multipol* ingevoerd. Verbong onderzocht de verwachtingen van de gebruikers, en bekeek of die verwachtingen reëel waren. Niet dus. Het kader was te optimistisch, en de agent op straat te pessimistisch, concludeerde Verbong. "Bij het korps waar ik stage liep, werkte een adjudant, dat was echt wat je noemt een computerfreak. Die had al een keer een eigen systeem ingevoerd, waarbij alle daden van de agenten geregistreerd werden. Niet alleen konden de agenten, die toch al een derde van hun tijd kwijt waren aan administratief werk, toen alles dubbel doen, het ergste was nog wel dat het kader de gegevens gebruikte als managementinformatie: Pietje lost twee keer zoveel inbraken op als Jantje, dus moet Jantje harder gaan werken. Niets is zo rampzalig als output-gegevens die in handen komen van slechte managers." Ook *Multipol* laat zich daar echter uitstekend voor misbruiken. Het werkt als volgt: of een agent nu een moord of een aanrijding administreert, hij gaat telkens volgens een bepaalde procedure te werk, waarbij de computer hem telkens dezelfde vragen stelt: van naam en adres van het slachtoffer tot en met gevonden voorwerpen. Als de agent in de kofferbak van een in Schweborg aangereiden auto zeven TV-toestellen aantreft, en hij voert de serienummers daarvan in bij 'gevonden voorwerpen', zal de computer een bel laten rinkelen als die nummers overeenkomen met de gegevens

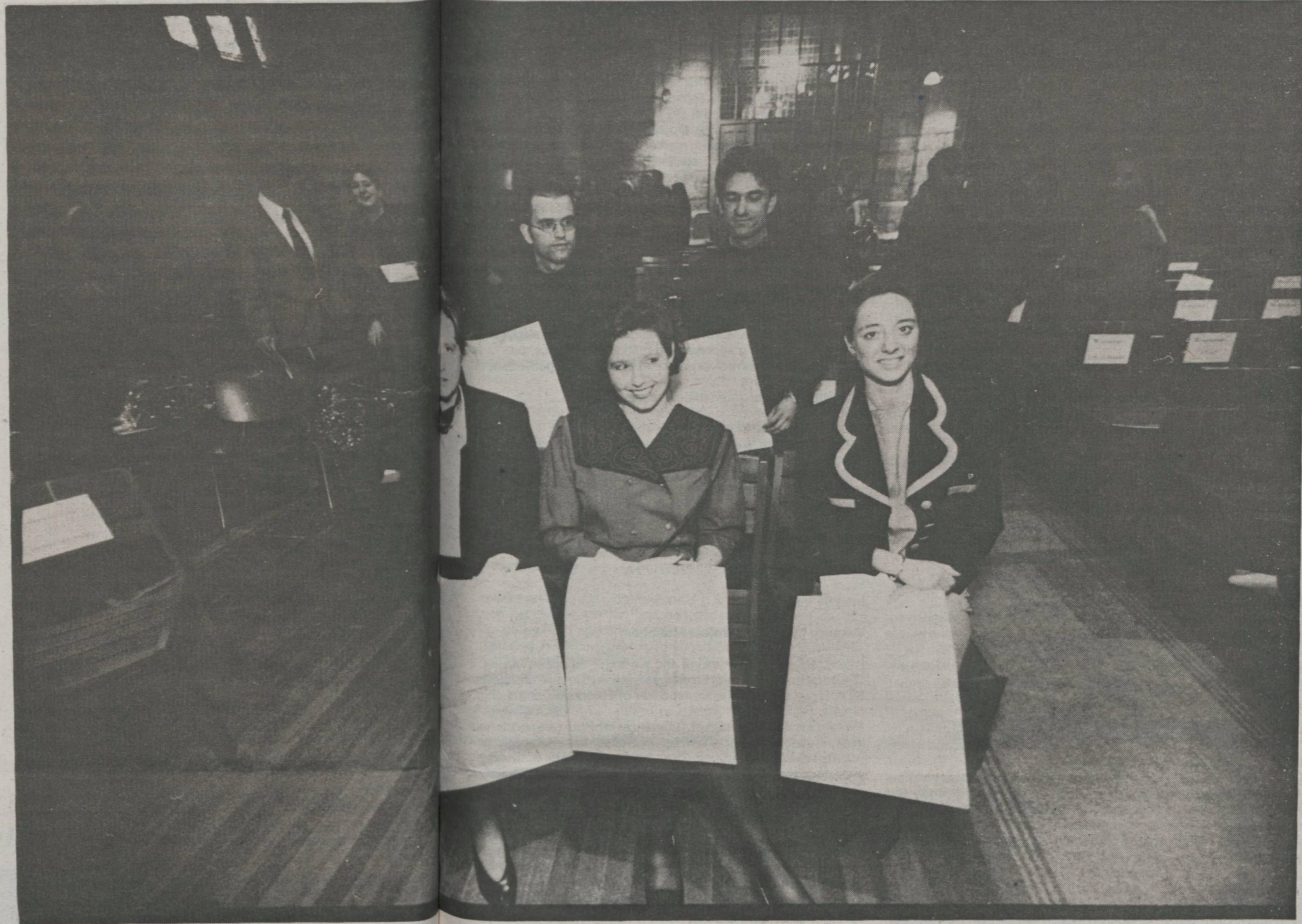
die de agent uit Serooskerke heeft ingevoerd onder 'gestolen goederen'. Maar de computer weet nu ook dat de Schweiberger agent misschien een vlijtiger diender is dan zijn collega. "Dit soort output-gegevens zijn interessant in een hondebrokken-fabriek, waar je de lopende band wat harder kunt laten draaien", zegt Verbong, "maar ze zijn totaal onbruikbaar in een politiekorps. Politie mensen zijn professionals, wier handelen gestuurd wordt door normen, waarden, kennis en vaardigheden die ze hebben vergaard tijdens hun opleiding en door ervaring. Dat handelen is in zoverre autonoom, dat het niet gestuurd kan worden door automatisering. Gegevens over produktiviteit zeggen in dit geval helemaal niets over de kwaliteit van het geleverde werk." Maar zij verwacht wel dat het politiebedrijf als geheel aan efficiëntie zal winnen doordat de informatiestromen binnen de politieorganisatie verbeterd worden. De Schweiberger agent wordt dankzij *Multipol* op een duidelijk spoor gezet. Toch bespeurt Verbong weinig optimisme bij de agenten: "Ze ontkennen dat *Multipol* in de toekomst van invloed zal zijn op hun werk. Alleen nog meer administratie misschien. Ik proefde hierin duidelijk de angst voor misbruik van managementinformatie." De jury prees het "empirisch onderzoek dat zeer gedegen is uitgevoerd". En beloofde het met duizend gulden. Omdat ze een vrouw is? Vorig jaar hadden we vijf mannen en een hoop kritiek daarop. Verbong: "Als dat al zo zou zijn, dan wil ik dat liever niet weten."

Steven Olde Damink over het meten van beweging van gewrichten:

"Hoe kun je nou meten zonder te weten wat je meet?"

Er bestaat een apparaat om de bewegingsuitslag (het verschil tussen gestrekt en gebogen) van een gewricht te meten: de EDI-320. Deze goniometer, hij meet dus een hoek, wordt veel gebruikt maar is niet honderd procent nauwkeurig. Hoe nauwkeurig is-ie dan wel? Wanneer kunnen we van een significant verschil tussen twee metingen spreken? Met andere woorden: als ik mijn tennis-arm volgende week vijf graden meer kan strekken dan vandaag, heeft de fysiotherapeut dan goed werk gedaan, of kan het zijn dat de EDI-320 er een beetje naast zit? Medicus Olde Damink (24) zocht dat uit. Hij was toen nog student, en kwam dus in aanmerking voor de wetenschapsprijs. De man van duizend piek: "De fabrikant van de EDI zegt in zijn gebruiksaanwijzing wel iets over de betrouwbaarheid van het apparaat. Maar hij drukt zich daarbij uit in correlatie-coëfficiënten, bijvoorbeeld 'punt 80 voor de knie'. Dat wil dan zeggen dat er in 80 procent van de gevallen samenhang bestaat tussen de werkelijkheid en de 'gemeten' werkelijkheid. Maar wat heeft een fysiotherapeut daaraan? Niets. Hij weet nog niet of zijn meting wel of niet die samenhang vertoont." Niet alleen de EDI is in bepaalde mate onbetrouwbaar, ook de onderzoeker en de onderzochte kunnen de betrouwbaarheid van een meting beïnvloeden. De fysiotherapeut die graag wil dat zijn patiënt zijn elleboog wat verder strekt dan de vorige keer, zal dat ook graag aflezen op de goniometer. En de ene onderzoeker legt het ding losjes op de huid, terwijl de ander er alvast een paar graden bijdrukt, door de goniometer flink op het botte duwen. De patiënt

tenslotte buigt en rekt op sommige momenten van de dag makkelijker dan op andere. "Er zijn in de praktijk talloze onbetrouwbaarheidsbronnen", zegt Olde Damink. "Het is dus zaak deze eerst uit te roeien. Dat heb ik geprobeerd door een gestandaardiseerd onderzoeksprotocol te ontwerpen. Als iedere gebruiker zich daaraan houdt, dan kun je vervolgens iets zinnigs zeggen over de foutmarge die overblijft. Zo ben ik gekomen tot een voorspellingsinterval voor verschillende gewrichten. Ik doe dan een uitspraak in de zin van: 'Als je met de EDI-320 de bewegingsuitslag van een elleboog meet, dan moet er minimaal een verschil zijn van 10 graden met de vorige meting, wil je van een echt verschil spreken.' In de voorspellingsintervallen is dus rekening gehouden met alle onbetrouwbaarheidsbronnen, niet alleen met de onnauwkeurigheid van het apparaat. Bovendien is de terminologie ook toegankelijk gemaakt voor niet-statistici, zoals fysiotherapeuten. De gebruiker kan meteen zien of zijn meting binnen of buiten het onbetrouwbaarheids-interval valt. Hij weet nou tenminste wat hij meet." De medicus zijn blij met Olde Damink's 'standaardwerk'. De jury jubelt over de "sterk gestandaardiseerde meetprocedure, de voor het vakgebied originele verwerking van de data en de, ook voor medisch practici, overzichtelijke wijze van weergeven." Olde Damink blijft er nuchter onder. Het geld is wel handig. "Ik loop op het moment co-schappen, dus ik blijf voorlopig afhankelijk van een studiebeurs. Die duizend gulden zullen mijn bestaan verlichten."

De prijswinnaars van links naar rechts: Miriam Verbong, Steven Olde Damink, Suzanne Arts, Ruud Hendriks, Silvia Kersemakers. (Foto Nelis Tutkey)

Ruud Hendriks over het gehandicapte geboren leven:

"Over leven en dood moet openlijk gediscussieerd kunnen worden"

In het ziekenhuis in Heerlen werd in 1985 een jongetje geboren met het syndroom van Down. Hij had bovendien een levensbedreigende darmafsluiting. De ouders wilden niet dat hun kind geopereerd werd, omdat het toch nooit zou kunnen opgroeien tot een zelfstandig individu. De huisarts van de ouders was het hier niet mee eens en schakelde de Officier van Justitie in. Deze droeg de overtuiging over aan de Raad voor de Kinderbescherming. Ondertussen was baby Ross verplaatst naar Rotterdam, en daar wilde neonatoloog Molenaar de wens van de ouders volgen: niet opereren dus. De Raad verzette zich hier niet tegen. Ross stierf binnen enkele dagen en het Openbaar Ministerie besloot Molenaar te vervolgen wegens doodslag. In een bezwaarschriftprocedure kreeg Molenaar gelijk: de Officier mocht hem niet vervolgen. De discussie die de *Baby Ross Case* heeft losgemaakt is onderwerp van studie geworden voor Ruud Hendriks (31). Hij laat zien dat rond het wiegje van de baby een debat ontwikkelt over de identiteit van het kind: wat is zijn actuele situatie, wat is zijn levensverwachting, is dit kind een vechter? Afhankelijk van die identiteit wordt een beslissing over leven of dood genomen. "Het kind kan zelf niet praten, dus doen woordvoerders dat voor hem", zegt Hendriks. "Elke woordvoerder spreekt vanuit een andere context. De arts heeft het over de kansen die het heeft na een eventuele behandeling. De ouders willen dat het kind koste wat het kost behandeld wordt, of willen dat juist niet. De ethicus verbiedt emotionele argumenten en volgt het verstand: 'Gij zult geen leed toevoegen'. De machines vertellen iets over de actuele situatie. De jurist tenslotte wijst op het recht op leven. De uitkomst van het

dat is een keuze tussen het in stand houden van een leven vol handicaps of het beëindigen van een leven; een keuze tussen twee werkelijkheden dus." De werkelijkheid is er vaak geen sprake van een beschaafd debat, maar van een ordinaire ruzie: de winnaar is degene met de grootste met de meeste macht dus. De jurist bruiskeert eerst de ouders ontneemt ze letterlijk het woord, om vervolgens de arts toe te lappen (die zich daar overigens niet door laat afschrikken en, in verhouding tot de ouders, terugbekt). Niet alle woordvoerders spreken dus gelijke kansen van spreken en het gevolg kan een (juridisch) lijdensweg zijn. Hendriks: "De bestaande normatieve orde verkrustert een open discussie: emotionele argumenten worden niet ontvankelijk verklaard en artsen worden gedwongen zich te beperken tot een strikt medisch vocabulair. Alleen de rechter mag van studie afwegen en oordelen. Door deze rigide rolverdeling worden de juridische barrières opgeworpen, en hoe dat uitpakt, dat kun je zien aan de *Baby Ross Case*. Mijn scriptie is een pleidooi voor een open discussie. Inclusief de emotionele verhalen, juist de emotionele verhalen." dat pleidooi werd beloond met de wetenschapsprijs van Algemeene Wetenschappen. Want daar werd Hendriks begeleid, hoewel gezondheidswetenschappen studeerde. En daar vond hij ook de CAO-plaats. De geldprijs heeft al een bestemming: "Verbrassen. Studiebeurs vergeten."

Silvia Kersemakers over de CAO's binnen het dagbladbedrijf:

"Grafici en journalisten zullen altijd aparte gildes blijven"

De twee belangrijkste beroepsgroepen binnen het dagbladbedrijf zijn de journalisten en de grafici. Van oudsher zijn dat twee totaal verschillende beroepen met, logischerwijs, twee totaal verschillende CAO's. Door moderne technologische ontwikkelingen vervagen die grenzen, en werkgevers vragen zich dan ook af of het niet mogelijk is om tot één CAO voor het dagbladwezen te komen. Jurist Kersemakers (22) onderzocht die vraag en beantwoordde haar met 'nee'. Er is waarschijnlijk geen enkele andere beroepsgroep in Nederland die zichzelf zo sterk beschermt als de grafici. In hun CAO (de allereerste landelijke) is vastgelegd dat voor toetreding tot het beroep van graficus een grafische opleiding en lidmaatschap van een vakbeweging verplicht zijn. Volgens Kersemakers is hierdoor een Middeleeuws systeem van gildes ontstaan, waardoor het beroep van graficus tot een gesloten beroep is geworden. Bij de journalisten is hiervan geen sprake. Bekwaamheid telt sterker dan bevoegdheid en een verplicht lidmaatschap van een vakbond wordt gezien als bedreigend voor de vrijheid van meningsuiting. In de CAO voor grafici staat bescherming van het vakmanschap centraal, in die voor journalisten de onafhankelijkheid van de redactie tegenover de commerciële afdeling. En dat is nou net weer niet van toepassing op grafici: als de directeur van de krant denkt dat een ander lettertype beter verkoopt, dan komt er een ander lettertype. Kersemakers ziet dan ook geen enkele mogelijkheid voor toenadering van de twee beroepsgroepen op grond van de huidige CAO's: "En toch is de werkelijkheid minder rigide dan de CAO's doen vermoeden. In de praktijk zie je een groot schemergebied ontstaan

tussen de werkzaamheden van de journalist en die van de graficus. Dankzij de modernste computertechnieken kan een journalist bijvoorbeeld zijn teksten rechtstreeks in het zetsysteem invoeren, daar komt geen graficus meer aan te pas. In de toekomst wordt het zelfs mogelijk dat de gehele lay-out van een pagina rechtstreeks in het zetsysteem wordt ingevoerd." De werkgevers hopen uiteraard op het doorbreken van het grafici-bastion. Dat zou mooi kunnen door samenvoeging met de veel flexibelere journalisten-CAO. Maar ondanks de toenadering in de praktijk, zal dat achter de onderhandelingstafel nooit lukken. In de toekomst misschien? Kersemakers denkt van niet: "Juist nu het soort der grafici met uitsterven wordt bedreigd, worden de muren hoger opgetrokken. En trouwens ook de journalisten voelen weinig voor vertoebeling van hun beroepsmatige eigenheid." Kersemakers verrichtte haar onderzoek onder werknemers van het dagblad De Limburger en onder medewerkers van de vakbonden. Haar bevindingen verwoordde ze in een scriptie waarvoor ze de wetenschapsprijs van de juridische faculteit ontving. Een verrassing: "Ik wist niet eens dat die prijs bestond. Het geld kan ik natuurlijk goed gebruiken, het salaris van een AIO is ook maar magertjes. Maar veel belangrijker vind ik de erkenning die ik als onderzoeker heb gekregen. Na mijn afstuderen heb ik bewust voor de wetenschap gekozen, in plaats van de juridische praktijk. Het feit dat ik deze prijs heb gewonnen, bevestigt dat die keuze goed was."

Kopij voor het Bulletin inleveren bij onderstaande contactpersonen voor het gemelde tijdstip, in de week voorafgaand aan de publicatie. Met vragen of opmerkingen kunt daar ook terecht.

FdAW (vakgr./comm./studiever.): R. Peters, Fac.Bur., Kapoenstraat 2, tel. 883487, voor woe. 12.00 uur.

FdEW (vakgr./comm./studiever.): B. Staveaux, Fac.Bur., Tonger-sestraat 53, tel. 883705, voor do. 12.00 uur.

FdG (vakgr./comm./studiever.): R. le Doux, Fac.Bur., niveau 3, kamernr. 3226, UNS 50, tel. 881448, voor woe. 12.00 uur.

FdGW (vakgr./comm./studiever.): A. Bastiaens, Bur.Onderwijs, UNS 50, niveau 1, kamernr. 1.249, tel. 881455, voor ma. 12.00 uur.

FdR (vakgr./comm./studiever.): A. Kessen, Bur.Onderwijs, Zwingelput 4, tel. 883004, voor woe. 13.30 uur.

Studenten(sport)ver.studentenpastoraten: N.Plompen, Stud. zaken, Lenculenstraat 26, tel. 883354, voor woe. 16.00 uur.

Instituten behorend bij een faculteit: bij bovengenoemde facultaire contactpersoon.

Uitsluitend berichten die niet onder een van bovenstaande categorieën vallen: PR & Voorlichting, Bouillonstraat 3, tel. 883081, voor vrij. 12.00 uur. Berichten over externe activiteiten worden alleen opgenomen als er plaats is.

UNIVERSITEIT ALGEMEEN

Studieproject 'Succesvol ondernemen in Indonesië'
EFM-Mercurius is een studievereniging van de FdEW. De vereniging werkt momenteel aan het studieproject **Wat maakt ondernemen in Indonesië succesvol?** In dat kader willen de studenten contractonderzoek doen naar accountancy-, financierings- en marketingaspecten van succesvol ondernemen in Indonesië. In het kader van het project wordt in november 1993 een studiereis naar Indonesië gemaakt.

Studentenprijs Stichting Wetenschapsbeoefening
Op vrijdag 8 januari 1993, de Dies Natalis van de RL, hebben vijf RL-studenten een prijs ontvangen beschikbaar gesteld door de Stichting Wetenschapsbeoefening RL. De prijs wordt jaarlijks toegekend aan een student uit ieder van de faculteiten voor een uitstekende onderzoeksprestatie. De prijswinnaars 1992 waren drs. S.W.M. Olde Damink (FdG), mw.drs. S.E.J. Arts (FdGW), mw.mr. S.J.M.G. Kersemakers (FDR), mw.drs. M.G.W.D. Verbong (FdEW) en drs. R.P.J. Hendriks (FdaW).

Promotie mw.drs. B. Krijne-Kubat
Op vrijdag 15 januari, om 14.00 uur, verdedigt mw.drs. B. Krijne-Kubat haar proefschrift **Hemorrhagic brain infarction**. Promotoren zijn prof.dr. J.W. Arends en prof.dr. J. Troost. Zuurstoftekort in een deel van de hersenen en een bloeding in het beschadigde hersenweefsel zijn mogelijke complicaties bij een herseninfarct. Het onderzoek van mw.drs. Krijne-Kubat toont aan dat een hersen-computertomogram (hersenscan) betrouwbaar deze bloedingen opspoorde. Verder blijkt dat patiënten met grote herseninfarcten een verhoogd risico op een dergelijke bloeding hebben. Ook toont het onderzoek aan dat wanneer men patiënten met een herseninfarct aan de hand van bepaalde criteria selecteert, bloedverdunding veilig toegepast kan worden. Bela Krijne-Kubat werkt bij de vakgroep Neurologie.

Promotie drs. C.H.C. Dejong
Op 15 januari, om 16.00 uur, verdedigt drs. C.H.C. Dejong het proefschrift **Ammonia and glutamine metabolism during liver failure**. Promotor is prof.dr. P.B. Soeters. Het proefschrift beschrijft onderzoek naar de stofwisseling van ammoniak en aminozuur tijdens leverfalen bij ratten. Ureumsynthese (die normaal in de lever plaatsvindt) is de belangrijkste manier van ontgiftiging van ammoniak bij veel dieren en de mens. Uit het proefschrift blijkt dat met name hersenen en nier een belangrijke rol spelen in de aanpassing aan de ontregelde ammoniak-huishouding tijdens leverfalen.

Lezing prof. W.C. Willett
Op 28 januari a.s. zal professor Walter C. Willett (Harvard School of Public Health, Boston, USA), voorafgaand aan de promotie van P.A. van den Brandt en mw. R.A. Bausch-Goldbohm, een lezing houden met als titel:

'Diet and cancer: US experience with prospective studies'. Plaats en tijd: Aula RL, 11.30-12.30 uur. Belangstellenden zijn van harte welkom.

Prijzen informatica
De vakgroep Informatica heeft in de maand november twee prijzen voor wetenschappelijke publikaties in ontvangst mogen nemen. Het gaat om wetenschappelijke resultaten die bereikt zijn in het ACHILLES-project en het SYRINX-project. Beide zijn een samenwerkingsverband met IBM Nederland N.V.

Dr. J.W.H.M. Uiterwijk ontving de Mephisto Award 1991/1992 voor zijn publikatie 'The Countermove Heuristic'. Deze prijs wordt jaarlijks toegekend aan de beste publikatie op het gebied van computerschaak gedurende de periode 1 april - 31 maart. Dr. Uiterwijk deelde de eerste plaats met Dr. T. Anantharaman (Carnegie-Mellon University), die een belangrijke bijdrage onder de titel 'Extension Heuristics' heeft gepubliceerd.

Verder ontvingen L.V. Allis en H.J. van den Herik op de jaarlijkse Nederlandstalige Artificial Intelligence Conferentie (Delft, 1992) de prijs voor de best toegepaste wetenschappelijke publikatie. Hun bijdrage was getiteld 'Go-Moku opgelost door nieuwe zoektechnieken'. Overigens was deze bijdrage eveneens genomineerd voor een prijs in de klasse van de best fundamentele publikaties. Door gebruik te maken van nieuwe, in de afgelopen onderzoeksperiode ontwikkelde zoektechnieken (proof-number search en threat-space search) zijn Allis en Van den Herik er in geslaagd het spel Go-Moku op te lossen (Zwart begint en wint).

Cursus schrijfvaardigheid
WorldNeth biedt deze winter een **Remediële schrijfvaardigheidscursus Nederlands** aan. De cursus start bij voldoende animo op 19 januari a.s. en is speciaal bedoeld voor studenten die moeite hebben met het schrijven van een verslag, rapport of scriptie. Haal een brochure met uitgebreide info bij: Stichting WorldNeth. 257052 mw. L. Goluke.

INKOM
De werkgroep INKOM is er weer. Iedere werkdag is er spreekuur tussen 13.00 en 14.00 uur. Dan zijn wij telefonisch bereikbaar op 88 3393 INKOMkamer 2.304a in de Bou3 (boven LV&S).

AbvaKabo
Wineke Vlek, vakbondsconsulent van de Abva Kabo, is op maandag en dinsdag bereikbaar in UNS 50 k.5.155 (tel.88.1250). In dringende gevallen kunt u ook bellen met Hans Uffing tel: 299775 of met Carla Fröberg tel: 88.1812 of met een mc-lid van uw faculteit of dienst.

ALMA AGENDA

ALMA-ontmoetingsdagen 1993
In november 1993 zullen, in het kader van 175-jarig bestaan van de Universiteit de Liège, de ALMA ontmoetingsdagen in Luik worden gehouden. Indien u met collega's uit Aken, Luik en/of Diepenbeek een wetenschappelijke bijeenkomst over een bepaald thema wilt organiseren kunt u dit kenbaar maken aan dr. G.D. Majoor, ALMA secretaris a.i. Dienst ISIS.

Workshop over radon
Als één van de onderdelen van de ALMA ontmoetingsdagen zal van 3-5 november 1993 een workshop gehouden worden over diverse aspecten van de radioactieve stof radon. Geïnteresseerden kunnen nadere informatie verkrijgen bij prof. J. Garsou, p.a. Administration Recherche/Developpement, Place du 20 Août 7, B 4000 Liège.

VACATURES

Schriftelijke vacatures onder vermelding van vacaturenummer op brief en envelop binnen 10 dagen te richten aan de dienst P&O.

RL-AGENDA

Promoties en inaugurele- of afscheidsredes vinden plaats in de Aula, Tongersestraat 53. Informatie: Rectoraat, 883096/883210

15-01 Promotie B. Krijne-Kubat, 14.00 uur
15-01 Promotie C.H.C. Dejong, 16.00 uur
16-01 Bezoek kunsthil in R'dam tentoonstelling over hofcultuur uit Indonesië, kosten f12,50. Info: Oliver (04454-62035)
20-01 Dr. E. Griez, RL: Gezondheidszorg en onderzoek: wel of niet in overeenstemming?, collegezaal azM nivo 4 om 16.30 uur, toegang gratis
21-01 Promotie W.P.H.G. Verboeket-v/d Venne, 16.00 uur
22-01 Inauguratie E. Wouters, 16.00 uur
28-01 (dubbel)promotie P.A. van den Brandt en R.A. Bausch-Goldbohm, 14.00 uur
29-01 Inauguratie J. Troost, 16.00 uur
03-02 lezing Prof.dr. D'Haenen, VUBrussel, SPECT-beeldvorming bij depressie, collegezaal azM nivo 4 om 16.30 uur, toegang gratis
04-02 Promotie L.C.M. Vereeck, lic, 16.00 uur
05-02 Promotie G.B.W.E. Voss, 14.00 uur
05-02 Promotie mr. R.E. de Winter, 16.00 uur
17-02 lezing drs. L. Bommel, RL; Effecten van antidepressiva op de slaap: klinische en theoretische aspecten, collegezaal azM nivo 4 om 16.30 uur, toegang gratis
18-02 Promotie H.A.P. Wolfhagen, 16.00 uur
19-02 Promotie C.A.P. Schröder, 14.00 uur
19-02 Promotie B. Dankbaar, 16.00 uur
22t/m23-02 Carnaval, RL gesloten

03-03 lezing dr. A. Jansen, RL; Bulimia nervosa: ontstaan en behandeling, collegezaal azM nivo 4 om 16.30 uur, toegang gratis
04-03 Promotie P.H.A.M. Frijns, 16.00 uur
05-03 Inauguratie J.F.M. Smits, 16.00 uur
11-03 Promotie Ph.J. de Korte, 16.00 uur
12-03 Aula gereserveerd
17-03 lezing drs. F. Verhey jr. RL; Psychiatrie zonder hersenen of neurologie zonder ziel, collegezaal azM nivo 4 om 16.30 uur
18-03 Promotie A.M. Courtens, 14.00 uur
18-03 Promotie B.A.M. Soute, 16.00 uur
19-03 Aula gereserveerd
20-03 Alternatieve geneeswijzen dag (Reflex)
25-03 Promotie F.W.J. Otten, 16.00 uur
26-03 Inauguratie A.H.R.M. Denie, 16.00 uur
31-03 lezing drs. A.J. Vrijlandt, RIAGG/Vijverdal, collegezaal azM nivo 4 om 16.30 uur
01-04 Inauguratie H.M. van Praag, 16.00 uur
02-04 Promotie F.L.G. Erdkamp, 14.00 uur
02-04 Promotie A.A.F. van Helvoort, 16.00 uur
08-04 Promotie M.J. Korstanje, 16.00 uur
12-04 Pasen, RL gesloten
14-04 lezing prof.dr. P. Jongerius, UVU; Psychotherapie bij ouderen, collegezaal azM nivo 4 om 16.30 uur
13 en 14-5 Congres Europees Parlementair stelsel
16-04 Promotie E.S.C. van Waalwijk van Doorn, 14.00 uur
16-04 Promotie M.F.J. van Tilburg, 16.00 uur
23-04 Inauguratie M.E. Sluijter, 16.00 uur
28-04 lezing dr. H. Kraan, RL; Angst en depressie; beangstigende en treurige schijnverschillen,

collegezaal azM nivo 4 om 16.30 uur
29-04 Promotie G.J. Wesseling, 16.00 uur
07-05 Inauguratie F.C.S. Ramaekers, 16.00 uur
12-05 lezing drs. H. Pomerantz, RIAGG/Vijverdal; Stelselwijziging, collegezaal azM nivo 4 om 16.30 uur
14-05 Inauguratie J. Boesjes, 16.00 uur
20-05 Hemelvaart, RL gesloten
26-05 lezing prof.dr. J. Mendlewicz, VUBrussel, collegezaal azM nivo 4 om 16.30 uur
27-05 (Dubbel)inauguratie W.A. Vermeend en E.C.M. Jurgens, 16.00 uur
28-05 Afscheidsrede E.H.M.A. Marres, 16.00 uur
31-05 Pinksteren, RL gesloten
02-06 symposium "Macht" v.d. Emancipatiecommissie
04-06 Promotie H.P.M. Hillegers, 16.00 uur
09-06 lezing prof.dr. F. Verhey sr. RL; collegezaal azM nivo 4 om 16.30 uur
23-06 lezing prof.dr. F. Kraaymaat, UVa; De ontwikkeling van kortdurende psychotherapie bij ouderen, collegezaal azM nivo 4 om 16.30 uur
30-09 t/m 03-10 Congres voor European Association of Labour Economists: FdEW/ROA
29-10 aula gereserveerd
05-11 aula gereserveerd
12-11 aula gereserveerd
09-12 t/m 11-12 Congres Educational Innovation in Economics and Business Administration: the Case of Problem-Based Learning
27t/m31-12 verplichte ADV

Interne vacatures gelden uitsluitend voor medewerkers van de RL.

Interne vacature 001

Vacancy aio

Project: Impact of the Single European Market on the Pharmaceutical market

The Department of Health Economics is involved in different projects of the Biomed program of the DG XII of the Commission of European Communities. One of these project aims on the effects of the single European market on the drug market. Probably nine European countries are participating in this project. The comparative description of EC national drug markets with respect to their interaction with the economic integration of the EC is a task yet to be achieved. This is the specific target of the contribution of the Department of Health Economics, set within the framework of other research activities directed tot EC impacts.

Tasks to be done:

- description and analysis of demand and supplied side aspects, such as consumption in quantity and value, price level, insurance coverage, industrial structure, market strategies, research and development activity, distributional network
- description and analysis of the regulation of a drug market, concerning aspects such as drug approval and market surveillance, patent protection, prescription control, presence of positive or negative lists, and co-payment regulations
- participation in an international research team.

Profile:

- health economist or health scientist
  - knowledge in relevant fields of economics e.g. industrial organization or institutional economics
  - knowledge of, or interest in the pharmaceutical market
  - skills in quantitative research
  - team worker
  - language skills: English required.
- Salary: gross f 1.962,— monthly in the first year.
Information: prof. Reiner Leidl, phone 881727/1733.

Interne vacature 002

Vacancy "Scientific Project Manager"

Project: Health Care Financing and the Single European Market
The Department of Health Economics is involved in several projects of the BIOMED program of the Commission of European Communities. This project will investigate aspects in health care financing which are of relevance in the single market. Differences in health care and its financing in EC member states which set incentives for interaction between systems have to be identified. Cross-border care will be analyzed, and the impacts of the single market will be explored as well as possible future developments. 14 teams from 9 European countries and the World Health Organization are participating. The project starts 1 January 1993 and is scheduled for 2,5 years.

Tasks:

- development of research protocols in cooperation with the project leader
- development of databases, data collection and analysis
- support of national research contributions
- preparation of meetings of the international research team
- support of international publications.

Profile:

- (health) economist, preferably with Phd
  - project management experience
  - experiences in analysis of health systems, including quantitative research
  - excellent communicative skills
  - English speaking and writing.
- Salary: Researcher's salary according to experience and the rules of the University of Limburg min. f 3.531,— gross monthly, max. f 7.832,— gross monthly.
Information: prof. Reiner Leidl, phone 881727/1733.

Interne vacature 003

Bij de vakgroep Bewegingswetenschappen is vacant de functie van **universitair docent(e) voor 1.0 fte** voor 2 jaar

Bij de vakgroep Bewegingswetenschappen wordt vanuit een multidisciplinaire benadering onderwijs gegeven en onderzoek gedaan op het gebied van menselijk bewegen. De betrokken basisdisciplines betreffen functionele anatomie, biomechanica, functionele en inspanningsfysiologie. In het onderzoek wordt bovendien samengewerkt met onderzoekers uit diverse projecten van de Faculteiten der Gezondheidswetenschappen en Geneeskunde en de Technische Universiteit Eindhoven. In dit multidisciplinaire onderzoek speelt modelvorming een belangrijke rol. De vakgroep wil dit, ook in het onderwijsprogramma, verder uitbouwen, daarbij gebruik makend van de mogelijkheden die vanuit de systeemleer worden geboden.

Taken: participatie in onderwijs en onderzoek in de functionele en speciale aandacht voor het mede tot ontwikkeling brengen en verder uitbouwen van modellering op basis van de systeemleer. Dit met mogelijke toepassingen binnen de overige basisdisciplines.

Vereiste kwalificaties: ruim onderwijs- en onderzoekservaring, blijvende uit een promotie of gelijkwaardige onderzoeksprestaties op het gebied van de bewegingssturing vanuit de experimentele psychologie (functionele) of bewegingswetenschappen, met kennis en ervaring op het gebied van de systeemleer. Een multidisciplinaire belangstelling, bereid en mogelijkheid tot het maken van een vertaalslag naar natuurwetenschappelijke disciplines is gewenst.
Salaris: minimaal f 3.531,— (schaal 10) en maximaal f 7.832,— (schaal 12) bruto per maand.
Info: dhr. A. Huson, tel. 881493.

Interne vacature 004

Het Instituut Voeding en Milieu is een interfacultair onderzoeksinstituut waarin onderzoek van de Faculteit der Geneeskunde en de Faculteit der Gezondheidswetenschappen op het gebied van Voeding, Toxicologie en

Milieu wordt gebundeld. Bij het instituut kan worden geplaatst een:

assistent(e) in opleiding 1.0 fte
voor 4 jaar

De assistent in opleiding krijgt als taak het verrichten van wetenschappelijk onderzoek binnen de divisie Energiestofwisseling in het kader van het lopende onderzoeksprogramma "Weight Maintenance". Het onderzoek zal zich richten op de factoren die van invloed zijn op de gewichtsbalans na een periode van gewichtsreductie. In het bijzonder zal hierbij aandacht worden gegeven aan aspecten van honger en verzadiging en de rol van lichamelijke activiteit en voeding. De voorkeur gaat uit naar kandidaten met een vooropleiding in Gezondheidswetenschappen, Geneeskunde, Biologie danwel Landbouwwetenschappen richting Humane Voeding. De assistent in opleiding zal worden gedetacheerd bij de vakgroep Humane Biologie van de Faculteit der Gezondheidswetenschappen. De aanstelling dient zo spoedig mogelijk in te gaan en omvat een periode van 4 jaar. Salaris: in het eerste jaar f 1.962,— bruto per maand en loopt op tot f 3.499,— bruto per maand in het vierde jaar. Inlichtingen: prof.dr. W. Saris, tel. 881619.

Interne vacature 005

Bij de vakgroep Gezondheidsvoorlichting (GVO) is vacant de functie van **experimenteel sociaal-psycholoog (UD) (v/m) voor 1.0 fte** voor 2 jaar

voor een onderzoek naar de mogelijkheden van voorlichting bij het bestrijden van vooroordelen en discriminatie, in het bijzonder de stigmatisering van AIDS-patiënten en seropositieven. Het onderzoek zal voornamelijk fundamenteel van opzet zijn. Het betreft een samenwerkingsproject tussen de vakgroep GVO van de RL (prof.dr. G. Kok) en de vakgroep Sociale Psychologie van de UvA (dr. W. Koomen). De aanstelling vindt plaats in de functie van universitair docent. De onderwijsbelasting bedraagt ten hoogste 25% van de werktijd. Functie-eisen: - afgeronde of binnenkort af te ronden dissertatie - aantoonbare ervaring met experimenteel sociaal-psychologisch onderzoek - aantoonbare ervaring met internationaal publiceren. Kennis van en ervaring op het terrein van het beoogde onderzoek, evenals op het terrein van de voorlichtingskunde, strekt tot aanbeveling. Salaris: minimaal f 3.566,— bruto per maand (schaal 10) en maximaal f 7832,— bruto per maand (schaal 12). Inlichtingen: prof. dr. G. Kok, tel. 882404.

Interne vacature 006

Bij de vakgroep Gezondheidsvoorlichting (GVO) is vacant de functie van **systeembeheerder/programmeur (v/m) voor 1.0 fte** voor 2 jaar. Taken: - verantwoordelijk voor aanschaf en onderhoud hardware en software - beheer van de apple-netwerk - adviseren van medewerkers over het gebruik van aanwezige softwarepakketten - verzorging van specifieke cursussen voor medewerkers over het gebruik van aanwezige software pakketten - programmeren in Pascal ten behoeve van onderzoeksprojecten - schrijven van geavanceerde WP-macro's ten behoeve van onderzoeksprojecten. Functie-eisen: - HBO-opleiding of MBO met veel ervaring - kennis van aanwezige software, m.n. WP, DrawPerfect en Harvard Graphics - aantoonbare kennis en ervaring met programmeren in Pascal - aantoonbare kennis en ervaring met het schrijven van geavanceerde WP-macro's - kennis van netwerken strekt tot aanbeveling. De aanstelling vindt plaats voor twee jaar met mogelijkheid tot verlenging. Salaris: maximaal f 5.261,— bruto per maand (schaal 9). Inlichtingen: drs. H. Hospers, tel. 882399/2406.

Interne vacature 007

Bij de vakgroep Kwantitatieve Economie is een vacature voor een **toegevoegd docent (m/v) 1.0 fte.**

Taken: - het verlenen van medewerking aan de voorbereiding en uitvoering van het probleemgestuurd onderwijs met name op het gebied van bedrijfseconomie. De vakgroep heeft als taak, behalve de verzorging van de kwantitatieve methoden vakken voor economiestudenten en het onderwijs aan econometristudenten, het mede verzorgen van het onderwijs in de economische vakken voor economiestudenten, met name op het gebied van de bedrijfseconomie; - het overleg deelnemen aan onderzoek. Functie-eisen: - doctoraal examen bedrijfseconomie, (bedrijfs-)econometrie of bedrijfseconomie; - enige onderwijservaring, bij voorkeur met het gebied van bedrijfseconomie; - goede communicatieve vaardigheden. Inlichtingen: prof. dr. ir. A. Kolen, tel. 043 - 88 38 42, kamer 3083. Salarisvoorwaarden: - salariering afhankelijk van opleiding en ervaring minimaal f 3.566,- en maximaal f 5.854,- bruto per maand (schaal 10 BBRA); - de aanstelling geschiedt voor de periode van 1 februari 1993 tot 1 februari 1994. In het kader van het streven van de faculteit naar een evenwichtige personeelsopbouw, worden vrouwen uitdrukkelijk uitgenodigd te solliciteren. Reacties binnen vijf dagen richten aan de dienst P & O.

Interne vacature 008

Het Center For European Studies is een relatief jong en snel groeiend instituut dat verbonden is aan de Rijksuniversiteit Limburg. Het CES coördineert het op Europa gerichte contractonderwijs van de RL. Momenteel verzorgt het CES onder meer Programs in European Studies voor studenten van met name Amerikaanse en Japanse universiteiten. Bij het CES is een functie vacant voor een:

assistent cursus beheerder,
full-time voor de periode van een jaar.

Indiensttreding: zo spoedig mogelijk. Taken: - het organiseren en realiseren van cursussen voor speciale doelgroepen i.h.b. voor Amerikaanse en Japanse studenten; - het voorbereiden van en assisteren bij studiereizen en bedrijfsbezoeken in Europa; - het organiseren en realiseren van sociale introductie programma's voor cursusdeelnemers en docenten. Functie-eisen: - opleiding op HBO niveau; - perfecte beheersing van de Engelse taal; - ervaring/scholing in het maken van projectbegrotingen c.q. financiële rapportages; - ervaring met WordPerfect 5.1 en E-Mail. Voorts strekt tot aanbeveling: - kennis van de verschillende Europese en niet-Europese onderwijssystemen (VS en/of Japan en/of GOS); - ervaring met contractonderwijs; - kennis van de lokale cultuur, euronale en Europese locaties; - onderwijservaring en het omgaan met groepen buitenlandse scholieren en/of studenten. Er wordt gewerkt in een klein team onder hoge druk. Hierbij wordt de bereidheid verwacht om allerlei taken (bijv. secretariële) mede uit te voeren, vaak buiten de normale werktijden. Salaris: Afhankelijk van ervaring min. f 3.391,- en max. f 4.580,- bruto per maand (schaal 8). Inlichtingen: M. Daenen, Center for European Studies, tel. 043-212627.

INTERNATIONALE SAMENWERKING

Nieuwe ronde Brite/Euram

Voor het EG-programma Brite/Euram dat gericht is op stimulering van onderzoek en ontwikkeling op het gebied van nieuwe produktietechnieken en materialen, is het principe-besluit genomen om over te gaan tot het uitschrijven van een nieuwe aanvraagronde. Let op: het werkplan is niet gewijzigd ten opzichte van de vorige aanvraagronde. Sluitingsdatum: 26.02.1993. Meer informatie: Peter Massizzo, tel. 883095 of Bureau EG-Liaison, Postbus 13766, 2501 ET Den Haag, tel. 070-3610444.

European Science Foundation

Activiteiten voor 1993:
1. **European Research Grants** cover the cost of reciprocal visits of researchers participating in European research projects, where two or three scientific groups in different European countries combine to tackle a specific problem. Applications for European Research Grants are open to the whole scientific community. The grants do not exceed 50kFF.
2. **Short-term fellowships** are for qualified young scientists (normally under the age of 35) who need further training and expertise in other methods for a fruitful continuation and broadening of their research scopes. Transdisciplinarity will particularly be encouraged. Short-term fellowships would facilitate the transfer of knowledge and techniques relevant to neuroscience research from one laboratory to another. The grants are for a period of up to three months and do not exceed 26.4 kFF.
3. **1993 Autumn school on 'Neural Mechanisms Involved in Psychological and Biological Time Measurement'**. Applications are invited from those working in the fields of behavioural science, neurobiology and neuroendocrinology whose work involves time-dependent mechanisms or concepts. Date: 22-27 September 1993. Deadline voor de grants en fellowships: 15 februari 1993. Meer informatie: Chantal Durant, European Science Foundation, 1 quai Lezay-Mernésia, F-67080 Strasbourg Cedex, France, tel. 33-88767127. Fax: 33 88370532.

Openingstijden

Het spreekuur 'Studeren in het buitenland' voor studenten en medewerkers wordt gehouden op woensdag- en vrijdagochtend van 09.00 - 11.30 uur in de Studie-infotheek van Studentenzaken, Oud-Gouvernement, ingang Lenculenstraat, kamernr. 0311.

STUDENT EN ZAKEN

Studentendecanaat

Open spreekuur studentendecanen: di. en do. 14.00-16.00, wo. 17.00-19.00 u. Len.26, k. 0310B. Tel. spreekuur ma. t/m vr. 13.30-14.00 u., tel. 883354 (ook voor afspraken).

Bijeenkomst voor gehandicapte studenten

Op 25 jan. a.s. zal de Werkgroep Voorzieningen Gehandicapten de jaarlijkse bijeenkomst met gehandicapte studenten houden. De bijeenkomst vindt plaats tussen 16.00 en 18.00 in de Coronakamer, Tongersestraat 53. Ook indien u geen persoonlijke uitnodiging heeft ontvangen bent u van harte welkom. Voor meer informatie kunt u op ma. en di. bellen met het secretariaat van de WVG, tel. 883354.

Studentenpsycholoog

Voor een gesprek met de studentenpsycholoog Ruud van den Berg, kun je een afspraak maken via het secretariaat Studentenzaken, Len.26, kamer 0310B, 883354.

Steunpunt Studiefinanciering

Openingstijden: ma. t/m vr. 09.00-12.00 u. en 14.00-16.00 u., tel. 06 - 3 21 21 51, Len.26.

Infotheek voor Studie en Beroep

'Ben je in de binnenstad, kom dan zeker eens binnen!' Openingsdagen: ma. di. en do. 14.00-16.30 u en wo. 16.00-19.00 u en vr. 09.00-12.00 u, Len.26, kamer. 0311, Tel. 883351.

Centrale Studenten Administratie

Collegekaarten/bewijzen van inschrijving

Bij verlies/diefstal van uw collegekaart en/of uw bewijs van inschrijving kunt u: woensdag tussen 13.00 u en 16.30 u en vrijdag tussen 09.00 u en 12.00 u een nieuwe collegekaart of bewijs van inschrijving afhalen. U moet dit echter uiterlijk maandags d.m.v. een formulier aanvragen en betalen. Vanaf **1 februari** a.s. worden alleen nog op woensdagmiddag collegekaarten/bewijzen van inschrijving gemaakt.

Adreswijzigingen

Studenten dienen zo spoedig mogelijk hun adreswijzigingen schriftelijk door te geven aan de Centrale Studentenadministratie. Openingsdagen: ma t/m do. 13.30 u - 16.30 u vrijdag 09.00 u - 12.00 u

Studentenvakbond NSEM

Wij zijn er voor de student! Dus heb je vragen over of problemen met studiefinanciering, onderwijszaken, milieuzaken e.d.: aarzel niet en bel ons op 883142. Wij bellen terug. **18 jan.** Forumdiscussie over tempobeurs, met lid van het college van bestuur RL, Monique Quint (lid onderwijscommissie tweede kamer voor PvdA), Simone van Geest (voorzitter LSVb) en Maurits ter Kuile (NSEM U-Raadslid). 20.00 u. in de Andere Wereld.

Agenda RKS SV Servatius

wo. 20 jan. 20.30 uur Sportactiviteit, volleybal, basketbal, badminton, evt. turnen en zaal hockey, (tot 21.45 uur) 20.00 uur: vertrek vanaf de vereniging naar de sporthal van de St. Servatiuschool in Scharn, benodigdheden: sportkleding, douchespullen, fiets en badmintonracket. Kosten: F12,-/aantal deelnemers, (max. f4,- p.p.)

R.K. Studentenpastoraat

Iedere donderdagavond om 19.30 uur en zondagochtend om 10.30 uur is er een viering van de H.Mis, voorgedaan door de R.K. studentenpastor dhr. F.Peró. Adres: Boschstraat 97, sociëteit "In de Fortuyn". Na afloop is er koffie. Iedereen is van harte welkom! De eerste H.MIS in 1993 vindt plaats op zo. 17 jan.

Agenda AEGEE Maastricht

Elke dinsdag borrel om 22.00 in de Metamorfoos
20 jan. excursie rioolwateringszuiveringsinstallatie, werkgroep milieu, om 13.30 uur verzamelen bij het station.
28-29 jan. Europe in doubt; intergration between hesitation and volition; AEGEE-EUROPE e.a., Maastricht
31 jan. deadline CHAMP '93. Meer info: J. van Eyk tel: 621501
1 febr ALV. Voor meer informatie zie de congressmap. Tel. 043-883071, ma t/m vr. 11.30-12.30 uur.

DOPE

Er is iedere ma. (15.00-16.00 u.) en do. (11.00-12.00 u.) spreekuur in de DOPE-kamer, OG 0.203, tel. 883263. Om lid te worden van DOPE dien je o.v.v. naam, adres en tel.nr. een tientje te storten op: bankrekeningnr. 57.69.86.763, ABN-AMRO Maastricht, t.a.v. Vereniging DOPE. Student let op uw saeck!

AGENDA SIB-MAASTRICHT

Do 14 jan: Ledenborrel, Café van Sloun, begin 21.00 u.
Za 16 jan: OV-kaart-excursie naar expositie over de Indonesische Hofcultuur in de KunstHal te Rotterdam. Kosten Fl.12,50 (afhankelijk van korting) excl. vervoer en 'nutrition'. Bel Oliver (04554-62035, na 18.00 u.).
Wo 20 jan: Video avond 'Not without my daughter', bol van de vooroordelen t.a.v. het Islamitische geloof en discussie. Café van Sloun, aanvang 19.30 u.
Do 21 jan: Ledenborrel, Café van sloun, begin 21.00 u.

Integrand

Integrand is gehuisvest in de Abtstraat 4 6211 LS Maastricht, tel. 043-883355/97. Dagelijks open van 09.00-12.30 u. en van 13.30-17.00 u. Kom je inschrij-ven voor werkopdrachten op academisch niveau.

MST

Een interessante werkopdracht ligt nu op loopafstand! Wij zijn verhuisd naar Abtstraat 4, tel. 883927. Kom gerust langs voor meer informatie en een kop koffie. Ma. t/m vr. van 13.30 u. tot 16.30 u.

Agenda Tafelstraat 13

Zo. 17 jan. 10.15 u. St.Janskerk, Vrijthof. Viering m.m.v. Ekklesiakoer. Voorganger ds. H.J.J.Drost
Ma. 18 jan. 20.00 u. Toneelrepetitie, 20.00 u. Humanisme als Inspiratiebron, 20.00 u. Groep: Verhalen, Eerste keer!
Di. 19 jan. 18.00 u. Koorrepetitie
Wo. 20 jan. 18.00 u. Yoga B, 20.00 u. Spiritualiteitsgroep, 20.00 u. Groep Levensvragen, 1e keer!, 20.00 u. Filosofiegroep "Rousseau"
Do. 21 jan. 18.00 u. Tafelen, samen koken en eten, opgeven voor 16.00 uur., 20.00 u. Video Achterkant van het gelijk. De wereld van de medic; gast Rob Houtepen
Behoeftte aan een gesprek? Kom langs of bel een van de pastores. Tel. 21 56 51.

STUDIUM GENERALE

Het hete hangijzer

Dit seizoen maandelijks een debat over een aktueel onderwerp onder de titel "Het Hete Hangijzer". Een blik over de einder - debat over de toekomst van de universiteit. Di. 19 jan., 20.00 uur, De Andere Wereld, Ezelmarkt 15, Maastricht. Dit keer zullen drie sprekers hun visie geven op de toekomst van het universitaire onderwijs. Toegang gratis.

OPERA - Don Giovanni: opera, komedie en psychodrama

Wo. 20 jan. 20.00 uur, Aula. Lezing door Drs G. Verlinden, publicist te A'dam. Toegang: f 5,00. Studenten gratis op vertoon collegekaart. Mozart nam als thema de held die altijd als beste uit de strijd komt en die alleen neergehaald kan worden door bovennatuurlijke krachten. Don Juan, is een amorele vrijdenker die de religieuze en seksuele kodes van zijn samenleving verwerpt.

CULTUREEL CAFE

MOGEN & KUNNEN WETENSCHAPPELIJKE BOEKEN OOK GOEDKOOP ZIJN?

JA... BEZOEK DAN DIT JAARLIJKSE BOEKENFESTIJN

De Centrale Boekhandel importeert duizenden boeken rechtstreeks uit Amerika en Engeland. Grote oplagen van de bekende uitgeverijen halen wij exclusief naar Europa. Bulkimport waarbij 'n boekenprijs per kilo de basis vormt! Pachtige vakliteratuur en tekstboeken worden op deze wijze ongelooflijk goedkoop.

Niet te geloven, dit moet u zien.

TIP Wees er tijdig bij, want dit wordt echt uniek en dan geldt **OP=OP**

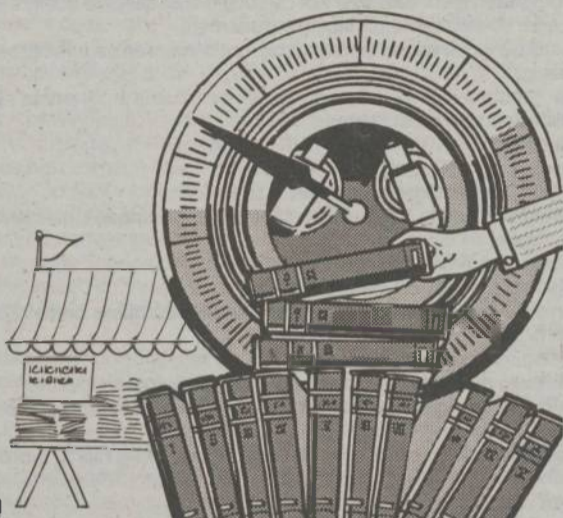
COMPUTER BOOK COUNTER ALLE PRIJZEN OP TILT!

Amiga/Autocad/Corel Draw/Windows 3.1/C++/Q&A/Clipper/DBase IV 1.1/MS Word 5.5/Norton Utilities 6/Novell Netware/PC Tools 7.1/WP for Windows/Unix/Networks/Macintosh/Turbo Pascal/Lotus/e.v.a.

- ASSEMBLY LANGUAGE FOR PASCAL Progr. **NU f14.90**
- USING AUTOCAD 3TH.ED. REL. 10+11 **NU f29.90**
- FULLY POWERED WINDOWS (2 DISKS) **NU f19.90**
- TRICKS WINDOWS 3.1 MASTERS (+ 3 DISKS = 8 Mb) **NU f44.90**
- INSIDE COREL DRAW **NU f34.90**
- MASTERING TURBO PASCAL 6 **NU f39.90**
- USING WP 5.1 SPECIAL EDITION QUE **NU f34.90**
- PETER NORTON'S ADV. DOS 5 **NU f29.90**
- TURBO PASCAL FOR WINDOWS BIBLE+ DISK **NU f49.90**
- USING CLIPPER 2/E 5.0 **NU f24.90**
- EXCEL 4 FOR WINDOWS QUICKSTART **NU f21.90**
- USING WORD PERFECT 5.1 FOR WINDOWS **NU f34.90**
- VISUAL BASIC+DISK **NU f29.90**
- WAITS GROUP MS-DOS 5 BIBLE **NU f24.90**
- WAITS GROUP NEW C PRIMER PLUS **NU f24.90**

- SOCIOLOGY - MACONIS. 2th.ed. 685 pag. The foundations of social life. Van f 75.- **NU f 14.90**
- MARKETING - KURTZ&BOONE. 3th.ed. 840 pag. A learning guide for every student. Van f 65.- **NU f 9.90**
- SOCIETY AND EDUCATION - LEVINE. 7th.ed., 621 pag. A real world Txtbook. **NU f 8.90**
- SELLING - JACKSON. 506 pag. The personal force in marketing. Van f 59.- **NU f 16.90**
- MANAGEMENT - STONER. 3th.ed., 714 pag. A general Txt for all organisations. **NU f 8.90**
- LANGMAN'S MEDICAL EMBRYOLOGY - SADLER. 5th.ed. 410 pag. A unique approach. **NU f 9.90**
- READING FASTER FOR IDEAS - COHEN & POPPINA. 321 pag. Techniques and practice in speed. **NU f 6.90**
- ECONOMIC BEHAVIOR - ROMACEK. 414 pag. A short, friendly book about the principles of economics. **NU f 6.90**
- AN INTRO TO THEORIES OF PERSONALITY - HERGEN HAHN. 2th.ed., 384 pag., Experiences. All the richness of psychology **NU f 7.90**
- DYNAMIC ASTRONOMY - DIXON. 4th.ed. 570 pag., from the earth to the universe. **NU f 12.90**
- CRITERIA FOR WRITERS - BROWN&BURNETTE. 224 pag. A compact paperback handbook. **NU f 4.90**
- HOLT HANDBOOK - KIRSZNER&MANDELL. 900 pag. A mainstream hand- & workbook, grammar and mechanics set à 2. **NU f 9.90**
- CULTURE AND CURING - MORLEY&WALLIS. 191 pag. Anthropological perspectives on traditional medical beliefs and practices. **NU f 4.90**
- ASTRONOMY - ZEILIK. 5th.ed. 544 pag. The evolving universe. Het grote succesboek van vorig jaar. Van **NU f 19.90**
- ORGANISATION THEORY - HODGE&ANTHONY. 3th.ed. 782 pag. The environmental focus or perspective. **NU f 8.90**
- PSYCHOLOGY - WORCHEL/SHEBILSKA. 2th.ed. 679 pag. Princ. & Applications. The current events in psych. and our world. **NU f 14.90**
- A MANUAL OF LABORATORY DIAGNOSTIC TESTS - FISCHBACH. 2th.ed. 911 pag. A reference for practitioners & students. **NU f 12.90**
- QUANTITATIVE ANALYSIS FOR MANAGEMENT - RENDER&STAIR. 3th.ed. 792 pag. Techniques in all kind of organizational decision-making situations. **NU f 14.90**

**UNIEK: 2500 M² BOEKENBEURS
••• GRATIS TOEGANG •••**

2 1/2 dag lang!

VRIJDAG
22
JANUARI
10.00-22.00 UUR

ZATERDAG
23
JANUARI
10.00-17.00 UUR

EXTRA: DONDERDAG 21 JAN. VAN 16 TOT 22 UUR

- TEXTBOOK OF INTERNAL MEDICINE Kelley, 1275 pag. Up-to-date & zakelijk **NU f 79.90**
- ROITT: ESSENTIAL IMMUNOLOGY 6th.ed., 286 pag. Een klassieker. **NU f 22.90**
- CLINICAL CARDIOLOGY Sokolow, 4th.ed. 661 pag. 'n overzichtelijk leerboek. **NU f 14.90**
- ECONOMICS Lipsey e.a., 6th. ed., 1100 pag. Micro & Macro science in economics. Van f 69.- **NU f 14.90**
- ANATOMY & PHYSIOLOGY Guyton, 870 pag. For life & health sciences. Van f 125.- **NU f 24.90**
- BIostatistics in CLINICAL MEDICINE Ingelfinger, 316 pag. A leading text for physicians. Van f 49.- **NU f 9.90**
- INTERNATIONAL ECONOMY Kenen, 2th.ed. 495 pag., Readable & widely used. **NU f 9.90**
- INTRO TO MANAGEMENT ACCOUNTING Horngren, 7th. ed., 762 pag. A classic all over the world. **NU f 9.90**
- ILLUSTRATED MANUAL OF NEUROLOGIC DIAGNOSIS Douglas, Collins, 2th.ed., 3 dimensionaal & full colour. **NU f 19.90**
- OPHTHALMOLOGY PRINC. & CONCEPTS Newell, 6th.ed. 609 pag., basaal & klinisch meesterlijk. **NU f 29.90**
- BUSINESS FINANCIAL MANAGEMENT Cooley, 950 pag. A new & complete basics for your courses. Van f 65.- **NU f 9.90**
- MANAGEMENT Gannon, 680 pag. Managing for results. All the basics you need. Van f 69.- **NU f 12.90**
- STATISTICS BY EXAMPLE Sincich, 2th. ed., 775 pag. A practical orientation to enter the business world. Van f 59.- **NU f 9.90**
- STRATEGIC MANAGEMENT Concepts, practice and cases. Thomas, 982 pag. A balanced combination of theory and application. **NU f 9.90**
- MICROBIOLOGY BASIC PRINCIPLES Rose/Baron, 647 pag. A popular paperback. Van f 50.- **NU f 14.90**
- GUIDE TO PHYSICAL EXAMINATION & HISTORY TAKING Bates, 4th.ed. 661 pag. Leerzaam & helder. **NU f 39.90**
- BIOLOGY OF MICRO-ORGANISMS Brock & Madigan, 5th.ed., 835 pag. Full-colour **NU f 24.90**
- DEVELOPMENTAL BIOLOGY Gilbert, 2th.ed., 845 pag. Beroemd en geroemd. Van f 139.- **NU f 14.90**
- PHYSICAL GEOLOGY Judson e.a., 7th.ed., 754 pag. A wonderful text in full colour & free study guide. Van f 95.- **NU f 19.90**
- AUTOMATIC CONTROL SYSTEMS Kuo, 5th.ed., 720 pag. the unique solution for design problems. Van f 110.- **NU f 19.90**
- PATHOLOGIC BASIS OF DISEASE Robbins e.a., 3th.ed., 1470 pag. The solid foundation of clinical medicine. **NU f 29.90**
- DRUG TREATMENT Avery, 2th.ed., handig en handzaam **NU f 14.90**
- ART AND SCIENCE OF LOGIC Bonevac, 676 pag. A comprehensive intro to logic. Van f 79.- **NU f 14.90**
- COMMUNICATION NETWORKS MGMT Terplan, 2th.ed. 702 pag. The secrets of succes factors from 1992. Van f 92.- **NU f 24.90**
- INTERNATIONAL ORGANIZATIONS Bennett, 4th.ed., 500 pag. Philosophy & principles. **NU f 9.90**
- STEDMAN'S MEDICAL DICTIONARY 24th. illustrated ed., 1725 pag. Sedert 1911 een groots standaardwerk. VOORINTEKENEN. **f 29.90**

MOLECULAR CELL BIOLOGY
DARNELL e.a.
Verplichte literatuur voor vele studierichtingen. Op alle universiteiten het meest voorgeschreven! Een ware 'klassieker' van Scientific American Books.
Van f 135.-
Nu 24.90

COST ACCOUNTING
HORNGREN & FOSTER
A managerial emphasis, 6th.ed. 'n Bijna 1000 pag. dikke pil, je hoeft niet alles te weten, als je het maar weet te vinden.
Nu 14.90

HARRISON'S PRINCIPLES OF INTERNAL MEDICINE
Braunwald e.a., 11th.ed., 2250 pag. The university Tophit all over the world. Van f 175.- Complete editie
2 DELEN
Nu 79.90

SYNOPSIS OF PSYCHIATRY
KAPLAN/RADOCK
5th.ed. 725 pag. Behavioral sciences clinical psychiatry. First choice modern ref. & text-book.
Dé studieknaller
29.90

HANDBOOK OF MEDICAL SOCIOLOGY
FREEMAN & LEVINE
4th.ed. 550 pag. Waaron volstaan met een uittreksel
Nu 9.90

GUYTON'S TEXTBOOK OF MEDICAL PHYSIOLOGY
7th.ed., 1057 pag. Fundamentals knowledge & other facets, even homeostasis
Nu 69.90

- ➔ **SNUFFELHOEK**
  - ➔ **MOPPENKRAAM**
  - ➔ **CULINAIRE CORNER**
  - ➔ **STRIPSTRAAT**
  - ➔ **BUSINESS BIBLIOTHEEK**
- ## WHY PAY MORE?

DE CENTRALE BOEKHANDEL

Postbus 411 - 3430 AK Nieuwegein - Nederland

**SPORTHAL
OUDE TOREN
AMUNDSENLAAN - WOENSEL
EINDHOVEN**

RINGWEG: KENNEDYLAAN AFSLAG EUROPALAAN • BUS 3 OF 141

Het Cultureel Café van Studium Generale Maastricht op donderdag 21 januari a.s. in de Redoutezaal van de Stadsschouwburg Maastricht gaat niet door. Het gesprek dat zou plaatsvinden tussen Margo Minco en Wiel Kusters hebben wij, wegens familie-omstandigheden van Mevrouw Minco, moeten annuleren.

LV&S

Sportkaarten halve prijs

Vanaf 1 febr. '93 zijn alle sportkaarten/zwemabonnementen bij buro LV&S verkrijgbaar voor de helft van de prijs (geldig t/m juni '93).

Zwemmend redden

Di. 19 jan. start een beginnerscursus zwemmend redden olv de Maas-trichtse Redding Brigade. Cursusduur: 6 lessen. Tijd: 21.00-22.00 u. Plaats: zwembad de Dousberg. Kosten: f 12,50 sportkaart verplicht. Inschrijven bij LV&S.

Agenda Stennis

20.30 u. 16 jan.: Selectietoernooi voor competitiepelers vanaf 18.00-24.00 u. in de Dousberg. Opgeven bij Chantal 217439.

Schaatscie.

De studenten-schaatscie biedt RL-studenten de mogelijkheid om in groepsverband en o.b.v. een ervaren trainer te gaan schaatsen op de 400-meter baan te Geleen. Deze activiteit zal wekelijks op de wo. avond van 20.00-21.30 u. worden gehouden. Kosten: lidmaatschap f 17,50 en (per 1 jan. '93) f 3,50 per entree vd baan (zonder sportkaart f 25,- resp. f 6,50). Info en aanmelding bij: Ellen, 619466 of Loek, 431459.

WETENSCHAPSWINKEL

De Wetenschapswinkel biedt studenten de gelegenheid hun onderwijs-inspanningen te combineren met maatschappelijke dienstverlening. Momenteel zoekt de wetenschapswinkel meerdere studenten voor verschillende onderzoeken.

- Een aantal onderzoeken op het terrein van vrouwen en gezondheid (Gezondheidswetenschappen). Onderwerpen: vrouwenhuis Oostermaas, emancipatorisch vormingswerk, vrouwelijke vluchtelingen, kinderopvang, politiek actieve vrouwen, feminisering van organisatie-culturen en vrouwengezondheidscentra. Dit laatste onderzoek betreft een evaluatieonderzoek van het landelijk registratiesysteem, dat dit jaar in de Vrouwengezondheidscentra werd ingevoerd. Het onderzoek zal op de volgende vragen een antwoord moeten geven: Is het systeem voor alle Vrouwengezondheidscentra even goed hanteerbaar? Registreert het systeem wat het moet registreren? Levert het systeem relevante gegevens op? Zijn er eventueel aanpassingen nodig? Bovendien is het de bedoeling dat er een analysemethode ontwikkeld wordt waarmee het landelijk overleg Vrouwengezondheidscentra zelf in de toekomst de verzamelde gegevens kan analyseren. Dit onderzoek kan uitstekend dienen als afstudeeronderzoek voor een student gezondheidswetenschappen. Voor dit onderzoek is een beperkte financiële vergoeding mogelijk. Begeleiding vanuit de faculteit is toegezegd.

- Een onderzoek naar de problemen van gehandicapte ouders bij de opvoeding van hun kinderen (jaarwerkstuk Gezondheidswetenschappen).

- Milieu-Effect-Rapportage rond de vestiging van een afvalverbrandingsinstallatie (Rechten).

Voor meer informatie: Wetenschapswinkel, Looiersgracht 14, tel: 883120/883529.

ECONOMIE

Afhalen onderwijsmaterialen Onderwijsbalie

Eerste- en tweedejaars kunnen onderwijsmaterialen voor de derde blokperiode afhalen aan de Onderwijsbalie met behulp van de gele cq. rode onderwijsmateriaalkaart.

Individuele uitwerkingen div. opdrachten

Bij de Onderwijsbalie bevinden zich individuele uitwerkingen van opdrachten, cases en essays. Het betreft o.a.:

- cases Kentucky Fried Chicken, blok IMBP (350), 1990/1991

- cases Int. Marketing & Export (5001V), 1992/93

- cases Cultuur en organisaties (8810), 1991/92

- cases Wages and remuneration (7020), 1990/91

- cases Adviesvaardigheden (8500), 1991/92

- cases Ind. organisations (3002K), 1992/93

- div. schrijfopdrachten

U wordt verzocht deze vóór 20 februari a.s. af te halen. Na deze datum zullen de uitwerkingen worden vernietigd.

Agenda EFM

Begin februari

Mercurius organiseert lezingendag in het kader van Financiering.

10/11 februari - Alfa organiseert tweedaagse excursie naar Amsterdam met bezoeken aan DNB en de Optiebeurs.

17 februari - Alfa organiseert lezing 'Arbeidsvoorwaarden en transfers in het betaald voetbal', door Th.J. van Seggelen van de VVCS.

4 maart - Alfa organiseert excursie naar de Amerikaanse ambassade in Den Haag.

11 maart - Alfa organiseert lezing in het kader van blok 1.3. 'Excentrieke lastendruk verplettert het Nederlandse beroeps- en bedrijfsleven', door dhr. Horrington.

16 maart - MMA organiseert excursie naar de B.V. Gulpener Bierbrouwerij.

17 maart - Imperator organiseert excursie naar Mercedes

Data onbekend, maar in derde blok presenteert de MMA een overzicht van bevroonde commercials door Sawa Reel. Tevens organiseert men een excursie naar de Gulpener Bierbrouwerij.

11-16 april - Mercurius organiseert studiereis naar Barcelona.

24-29 april - Alfa organiseert zesdaagse studiereis naar Budapest.

Kantooruren Imperator: woensdagen van 10.00 - 12.00 uur in k.0083.

Kantooruren Mercurius: dinsdagen van 10.00 - 12.00 uur en donderdagen van 14.00 - 16.00 uur in k.0081, tel. 043-883779.

Kantooruren MMA: dinsdagen en donderdagen van 12.00 - 13.00 uur, k. 0081, tel. 043-883779.

EFM en de onderverenigingen MAES, Mercurius, Imperator en Alfa

wensen u allen een succesvol en gelukkig 1993.

Vrouwenstudies Keuze-onderwijs en onderzoeksstages

Het Interfacultair Vrouwenstudiesoverleg heeft een studiegids samengesteld met daarin vermeld alle onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten voor studenten aan de RL. De gids is verkrijgbaar via de facultaire onderwijsburo's of het secretariaat Vrouwenstudies, k. 1064 Deb.1.

ALGEMENE WETENSCHAPPEN

Het rooster en de blokboeken voor blokperiode 4 kunnen vanaf maandag 18 januari worden afgehaald tijdens de reguliere openingsuren van de onderwijsbalie:

maandag van 09.30-10.30 uur

woensdag van 11.30-12.15 uur

vrijdag van 11.30-12.15 uur

Extra openingstijden: dinsdag 19-01 en donderdag 21-01 van 13.00-14.00 uur, vrijdag 22-01 van 11.30-14.00 uur

Eveneens bij de balie verkrijgbaar: de gecorrigeerde versie van de studiegids

Agenda CWSV Orakel

Maand. 25 Jan. Voorlichtingsavond afstudeertrace's

19.30 Aula Tongersestraat

Dinsd. 2 Febr. ALV 20:00 Spiegelzaal Kapoenstraat

Openingstijden Orakelkamer. Kapoenstraat K.0038:

Maandag tot Donderdag 13:00-15:00

Maandag : Reductiebureau

Dinsdag : Spreekuur Bestuur

Woensdag : Reductiebureau

Donderdag: Spreekuur Commissie Onderwijs

Lid worden kan nog! Maak f25,- over op:

bankrek. 86.59.85.103 SNS-bank Maastricht.

of Giro: 0492552

O.v.v.: "Contr.92-93" en je telefoonnummer.

Of kom even langs in de kamer.

GEZONDHEIDSWETENSCHAPPEN

Openingstijden balie- en spreekuur Bureau Onderwijs
Spreekuur is van maandag t/m vrijdag van 10.15-11.15 uur en van 15.15-16.15 uur. De balie is open van maandag t/m vrijdag van 10.30-11.00 uur en van 15.30-16.00 uur. Buiten deze tijden worden alle GW- en MGK studenten niet meer geholpen.

Eerste jaars studenten GW opgelet!

Op vrijdag 22 en 29 januari en 5 februari vinden voor alle propaedeuse studenten GW een drietal voorlichtingsbijeenkomsten plaats over het doctoraalprogramma GW en de studierichting MGK. Plaats: Deb 1, tijd: 13.30-16.15 uur. Het programma e.d. tref je aan in de postvakjes. Meer informatie: Ph. Breevoort, Bureau Onderwijs FdGW, tel.: 881441.

Gevraagd 1 studentlid voor de programmagroep Maatschappijwetenschappelijke stroom

In de programmagroep Maatschappijwetenschappelijke stroom is plaats voor 1 enthousiaste student(e) met de studierichting BB. De programmagroep bestaat uit 5 leden van de wetenschappelijke staf en 2 studentleden TGW en VW die o.a. de verantwoordelijkheid nemen voor de inhoudelijke invulling van het Maatschappijwetenschappelijke onderwijsprogramma en een bijdrage leveren aan de beleidsvorming op het terrein van het onderwijs. De programmagroep vergadert elke 2 weken op maandag morgen. Belangstellenden kunnen hun reactie sturen naar Charlotte Evers, Fac. Bur. FdGW, Uns 50. Meer informatie: J. Maarse, tel.: 881560.

Gezocht twee enthousiaste stagiaires

De vakgroep Epidemiologie is op zoek naar een twee-tal stagiaires ten behoeve van het project: 'Case Management voor licht verstandelijk gehandicapte personen met gedrags- en/of psychische problemen'. De activiteiten zullen met name bestaan uit het uitvoeren van kwalitatief onderzoek in een lopend project. Onze interesse gaat uit naar een VW-er of GGK-er. We nodigen je uit te reflecteren wanneer je een kritisch en doortastend persoon bent en interesse hebt in kwalitatief onderzoek. Inlichtingen en/of aanmelding bij: Meindert Haveman, tel.: 882366 of Wido Derks, tel.: 882379.

Herkansing statistiek

Studenten die het oude programma statistiek (1991 of eerder) nog afgetekend moeten krijgen, kunnen zich aanmelden voor de herkansingsstoets op 12 mei 1993. Tijd: 09.00-12.00 uur, lokatie: Sporthal De Heeg. Aanmelden vóór 1 maart a.s. bij Frans Tan, tel.: 2278.

VW blokken in het engels

In het kader van de Erasmus-uitwisselingsprojecten zullen dit jaar voor het eerst twee studenten uit Edinburgh in onderwijsblokken nl.: Verpleegwetenschappelijke theorievorming en Verpleegkundige diagnose participeren. Dit impliceert het volgende voor de organisatie van deze blokken: Er zal in elk blok een onderwijsgroep worden samengesteld van studenten die genegen zijn het hele blok in het engels te lopen. Blokopening en de plenaire colleges vinden in het engels plaats. M.b.t. de bloktoetsen geldt voor beide blokken dat de (open) toetsvragen in het engels, echter ook in het nederlands beantwoord mogen worden. Kandidaten kunnen zich rechtstreeks melden bij de blokcoördinatoren voor 1 februari. Ongeveer 8 studenten kunnen hiervoor per blok in aanmerking komen. Bij aanmelding van meer studenten zullen de resp. blokplanningsgroepen een selectie toepassen. Meer informatie: dr. H. v/d Bruggen, tel.: 881562 en/of mw.dr. K. Cox, tel.: 881557.

AGORA presenteert

Blok-opwarmingsborrel op 18 januari om 21.00 uur in cafe Casjet!!! en een excursie naar Klinikum in Aken. Aan deze excursie mogen 25 studenten meedoen. Opgeven kan dagelijks, behalve in het weekend, op de Agorakamer tussen 10.00-11.00 uur. De VGT is wederom in aantocht. Voor problemen en vragen betreffende de VGT, kun je op 14 januari in het trefcentrum terecht: een dringende oproep aan enthousiaste mensen om te participeren in de FIC (de facultaire introductie commissie). Wil je de eerste jaars een geweldig begin van de studie bezorgen, leef je dan uit in deze commissie. Je kunt je hiervoor opgeven tijdens het dagelijkse spreekuur van Agora.

RECHTSGELEERDHEID

Balietijden Bureau Onderwijs

Maandag t/m vrijdag van 10.15-11.15 uur en van 14.15-15.15 uur. Op maandagavond is de balie ook geopend van 20.00-21.00 uur.

Balie gesloten

I.v.m. buluitreiking is de onderwijsbalie op 20.01.1993 van 14.15-15.15 uur gesloten.

I.v.m. toetsen is de onderwijsbalie op 28.01.1993 en 29.01.1993 de hele dag gesloten. Voor het inleveren van de opstellen van jaar 3 Fiscaal recht zal er op vrijdag 29.01.1993 van 14.15-15.15 uur wel iemand aanwezig zijn aan de balie.

Aanmelden blok 4 dagopleiding

Vanaf 1 februari 1993 zijn de aanmeldingsformulieren voor blok 4 verkrijgbaar aan de balie. Inschrijving uiterlijk voor 1 maart 1993.

Toetsen blok 2 dagopleiding

Vrijdag 22.01.1993:

- Collegezaal Nieuwenhof 09.00-12.00 uur: Belastingrecht voor particulieren Nederlands en Fiscaal recht.

Donderdag 28.01.1993:

- Sporthal Geusselt 09.00-12.00 uur: Practicum Methoden en Technieken II jaar 1.

- Sporthal Daalhof 09.00-12.00 uur: Vennootschapsrecht jaar 2 Fiscaal recht.

Vrijdag 29.01.1993:

- Sporthal Geusselt + Sporthal Daalhof 09.00-12.00 uur: Overheid. Hiervoor geldt de volgende indeling: studenten uit onderwijsgroep 1 t/m 7 maken de toets Overheid in Sporthal Daalhof. Studenten uit onderwijsgroep 8 t/m 44 en studenten die zich apart voor deze toets hebben aangemeld maken de toets Overheid in Sporthal Geusselt. LET OP: U wordt verzocht zich aan deze indeling te houden i.v.m. het aantal gereserveerde plaatsen in de sporthallen!

- Sporthal de Heeg 09.00-12.00 uur: keuzeblokken jaar 4 Nederlands recht, Fiscaal Vennootschapsrecht jaar 4 Fiscaal recht.

- Sporthal Geusselt 13.00-16.00 uur: Recht, markt en staat jaar 2 Nederlands recht

- Sporthal de Heeg 13.00-16.00 uur: Bedrijf Nederlands en Fiscaal recht.

Adressen toetslocaties:

- Sporthal Geusselt, Olympiaweg 81 te Maastricht

- Sporthal De Heeg, Roserye 500 te Maastricht

- Sporthal Daalhof, Goudenweg 190 te Maastricht

Colleges en lezingen

15.01: college Overheid 11.00-13.00 uur Collegezaal Jezuitenklooster

15.01: college Huurrecht "Overnameperikelen, voorzieningen aan het gehuurde" 13.00-15.00 uur Practicumruimte Nieuwenhof

19.01: college Overheid 11.00-13.00 uur Collegezaal Jezuitenklooster

20.01: verplicht college Milieurecht 13.00-15.00 uur Statenzaal Oud Gouvernement "Strafrechtelijk milieurecht" door L. Hendriks

20.01: college Recht, markt en staat 13.30-15.30 uur Collegezaal Jezuitenklooster

20.01: college Bedrijf Nederlands en Fiscaal recht 16.00-18.00 uur Collegezaal Jezuitenklooster

22.01: college Overheid 11.00-13.00 uur Collegezaal Jezuitenklooster

22.01: college Huurrecht "Huurprocesrecht" 13.00-15.00 uur Practicumruimte Nieuwenhof

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

27.01: vragenuur Recht, markt en staat 13.30-15.00 uur Collegezaal Nieuwenhof.

Het Interfacultair Vrouwenstudiesoverleg heeft een studiegids samengesteld met daarin vermeld alle onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten voor studenten aan de RL. De gids is verkrijgbaar via de facultaire onderwijsburo's of het secretariaat Vrouwenstudies, kamer 1064 Deb. 1.

Agenda Jurist in Bedrijf

Op woensdag 17 februari 1993 organiseert Jurist in Bedrijf weer haar jaarlijkse Bedrijvendag. Deze dag biedt studenten de mogelijkheid zich te oriënteren op hun beroepsperspectieven. De organisaties presenteren zich aan de studenten door middels van sessies. Deelnemende organisaties zijn o.a.: Shell, Philips, Brand, De Brauw Blackstone Westbroek, Loeff Claey's Verbeke, Hogervorst & Wudka, ABN-AMRO, Royal Nederland Verzekeringen, Deloitte & Touche, Coopers & Lybrand, Moret Ernst & Young, Loyens & Volkmaars en namens de EG komt dhr. Barents. Inschrijven kan dagelijks tussen 10.00 en 14.00 uur aan de inschrijftafel bij het studielandschap in de Nieuwenhof. De kosten voor de dag bedragen fl. 10.00 (incl. lunch en borrel).

Agenda Elsa-Maastricht

- 13 januari: Elsa feest in DJ-Inn

S&C agenda

Binnenkort vinden in het buitenland de volgende seminars plaats:
- Japan - Recht und Kultur.
12-14 februari, Bagreuth, Duitsland. Duitstalig. Kosten 120,- DM. Deadline: 20 januari.
- Introduction to German Law.
21-28 februari, Mannheim, Duitsland. Duitstalig. Kosten 300,- DM. Deadline: 31 januari.
- Introduction to the English Legal Procedure.
25-28 maart, Keulen, Duitsland. Engelstalig. Kosten 250,- DM. Deadline: 16 januari.
- Retuges law.
28 maart - 3 april, Praag, Tsechie. Engelstalig. Kosten 270 DM. Deadline: 20 februari.
Inlichtingen tijdens ELSA-spreekuur (ma t/m vr 13.30-14.30 uur typekamer, tel. 043-883071).

Bericht van Bureau Stages

VAKATURE:
* Jurist gevraagd bij een accountantskantoor te Maastricht. Vereist: privaatrecht (o.a. handelsrecht).
* Stagiaire gevraagd door Adviesbureau te Heerlen voor zo spoedig mogelijk in blok 3 of evt. blok 4. Vereist: blok milieurecht. Gewenst: blok ruimtelijke ordening.
Inlichtingen: Ellen de Krom Bureau Stages, tel. 883274, kamer 2215 Oud Gouvernement.

GENEESKUNDE

Mededeling Bureau Onderwijs

Belangrijke mededeling voor alle studenten die in september 1990 met de Tweede Fase gestart zijn. Denk eraan dat indien u voor de getuigschriftenuitreiking van 24 maart 1993 in aanmerking wilt komen, u het

basisartsgetuigschrift voor de DCE-vergadering van 1 februari 1993 dient aan te vragen. Uw afstudeerdatum dient namelijk in de 30e maand te vallen. Dit betekent dat u op **22 januari 1993** aan alle voorwaarden ter verkrijging van het basisartsgetuigschrift voldaan te hebben. Voor meer informatie omtrent de start van uw Tweede Fase kunt u contact opnemen met de Centrale Studentenadministratie.

Mededelingen van Bureau Internationale Betrekkingen

GRATIS CURSUS IN ZWEDEN! Sports medicine and sports injuries. 10 week course at Linköping University Sweden. The aim of the course is to make professionals within health care and students in health care studies, i.e. physiotherapists, medical doctors, medical students in their final years, specialist nurses, teachers in sports, aware of sports injuries, their prevention and rehabilitation.
Period of time: March 1, 1993 to May 31, 1993, full time studies. Participants: maximum 25. The course is arranged by the Health University of Linköping within the Erasmus programme.
Voor meer informatie: BIB, Marion Aarts, tel. 881524.

Stichting Tropenkursus voor Kader in Ontwikkelingswerk

organiseert een KADERCURSUS ONTWIKKELINGSWERK. De cursus is bedoeld voor mensen die zich voorbereiden op werken in ontwikkelingslanden en is ook zeer geschikt voor studenten die stage willen gaan lopen of onderzoek willen gaan doen in de "derde wereld". De cursus start met een tweedaagse bijeenkomst op 29 en 30 januari a.s. Aanmelding voor 10 januari a.s.
Meer informatie bij BIB-FdG, tel. 881524, tijdens spreekuren dinsdag 11.30-13.30 uur en vrijdag 11.30-12.30 uur.

Bij het BIB zijn voor het academisch jaar 1992/1993 in het kader van de **Erasmus uitwisselingsprogramma's** nog de volgende stageplaatsen (duur minimaal 3 maanden) beschikbaar:

Frankrijk: St. Etienne (1 plaats)
Belgie: Gent (4 plaatsen); Luik (3 plaatsen); Leuven (6 plaatsen)
Duitsland: Aken (2 plaatsen); Bielefeld (3 plaatsen); Osnabruck (3 plaatsen GW/VW)
Italië: Milaan (1 plaats); Turijn (1 plaats); Perugia (1 plaats)
Engeland: Leeds (1 plaats); Edinburg (3 plaatsen, GW/VW)
Spanje: Oviedo (1 plaats)
Finland: Jyvasky (1 plaats).
Voor meer informatie: BIB, Marion Aarts, tel. 881524.

Keuze-onderwijs Gezondheidszorg en 3e wereld

Ingaande het curriculum 1992-1993 wordt na facultaire goedkeuring een gezamenlijk keuzeblok van FdGW en FdG met bovenstaande titel georganiseerd. De planningsgroep wordt gevormd door mw.dr.s. N. Mosterd (FdGW), coordinator, dr. H. Adriaanse (FdGW), drs. Ch. Phaff (FdG) en prof.dr. H. Crebolder (FdG). Het is in het lopende academische jaar niet mogelijk een keuze-onderwijsperiode te vinden welke het rooster van beide faculteiten volledig overlapt. Derhalve wordt voor dit academisch jaar voorgesteld hetzelfde blok twee maal te organiseren en wel voor:
studenten FdGW 3e jaar, 5e periode 8 maart - 16 april 1993 en
studenten FdG 3e jaar, 1e periode, 24 mei - 2 juli 1993.
Geïnteresseerde studenten kunnen zich op de gebruikelijke wijze opgeven voor bovengenoemd keuzeblok.

Vrouwenstudies Keuze-onderwijs en onderzoeksstages.

Het Interfacultair Vrouwenstudiesoverleg heeft een studiegids samengesteld met daarin vermeld alle onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten voor studenten aan de RL. De gids is verkrijgbaar via de facultaire onderwijsburo's of het secretariaat Vrouwenstudies, k. 1064 Deb. 1.

Co-schap Bedrijfsgezondheidszorg

Voor 6e jaars geneeskunde studenten is er nog een stageplaats Bedrijfsgezondheidszorg beschikbaar in de periode 8-3 t/m 26/3 1993 (PTT Sittard). Info: Carel Thijs, tel. 882389.

Hypnose en hypnotherapie in de medische en therapeutische praktijk.

Lezing door dhr. E. Vermetten op 20 januari, 19.30 uur, zal. 0.406. Anno 1992 bestaat er in de sociale wetenschap en gezondheidszorg een grote belangstelling voor hypnose als therapeutisch instrument. Ook in de geneeskunde, de psychotherapie en het wetenschappelijk onderzoek wekken vele publicaties de indruk dat het niet meer gaat om een of andere bizarre hobby maar een ware vorm van medische en psychotherapeutische hulpverlening. Voor meer informatie: mw. Spoelstra, tel. 637996.

Stationsstraat 5 - Maastricht - Tel.: 043 214550
Heerlijke verse vlaaien en heel veel soorten gebak

Open iedere dag van 8-6
zondag van 9.30-2
Dinsdag gesloten.

10% korting tegen inlevering van deze advertentie.

Oké, het is waar, uiteindelijk moet je het zelf doen, maar met de vakkennis en de sfeer van

AUTORIJSCHOOL R. ten BRINK
Op weg naar je Rijbewijs

- * -Lessen in VW Golf
- * -Volgens nieuwe rijprocedure
- * -Verantwoord en doordacht fasenplan
- * -Examengarantie
- * -f 37,50 voor 60 minuten

Telefoon 043-613426
Ook voor theorie en spoedcursussen

U wilt een RIJBEWIJS

7 theorielessen en computertoets, leerboek en examenaanvraag: f140,-
Praktijklessen in Volkswagen Golf
GARANTIE

Door ons stappenplan en het houden van proefexamens, wordt u optimaal voorbereid en vertrouwd gemaakt met uw rijexamen. Indien u voor het proefexamen slaagt, doch niet voor het eigenlijke examen, bieden wij u de mogelijkheid tot een gratis herexamen. Tevens Uw adres voor spoedcursus en motorrijles.

VERKEERSCHOOL 'CHRISTOFFEL'
Gerckenshaag 33, 6228 EL, Maastricht. tel. 043-611315

De BOURGOGNEKLINIEK

heeft wekelijks een anti-conceptie spreekuur. Je kunt er terecht voor de pil, de prikpil, het pessarium, het plaatsen en verwijderen van spiralen, condooms, zaaddodende pasta's, een zwangerschapstest of sterilisatie van mannen.

Je kunt er iedere dag terecht voor de morning after pil. Voor een afspraak **bel 043 - 254 990 of 211 399.**

Voor het bedrukken van U textiel

Kast.Daelenbroeckstr. 36a
te Maastricht
Tel. 043-639557 / 634264
Fax. 043-634804

Keuken open van 12.00 tot 24.00 uur

Ook voor een snelle lunch

Openingstijden: van 9.00 's morgens tot 2.00 uur 's nachts
Woensdag gesloten

uw congres - onze zorg - uw succes

MAASTRICHTS EUREGIO CONGRES ORGANISATIEBUREAU

ECES Europalaan 61, NL-6226 CN Maastricht

Begrotingen-sponsors-drukwerk-hotels-inschrijvingen-excursies-diner dansant enz.

Bel 043-630400 en vraag aan de heer Sax een gratis advies.

15 JAAR CONGRESRESERVING

Depardieu en zoon in "Tous les matins du monde"

Pruiken, kniebroeken en knievedels

Zontje Depardieu laat zich onderwijzen

De fabriek Depardieu loopt nog altijd als een trein. Aan de lopende band worden er films afgeleverd die er bij het bioscooppubliek ingaan als zoete koek. Misschien dat daarom het personeelsbestand is vergroot: in de film "Tous les matins du monde" uit 1991 van de Franse regisseur Alain Corneau mag de zoon van de zwaarlijvige acteur, Guillaume, zijn acteervaardigheden tonen. Het charisma van zijn vader kan hij nog niet evenaren, maar qua uiterlijk wint hij met een straatlengte.

De Fransen waren helemaal lyrisch over "Tous les matins du monde" en overladen de film met zes Césars. Onder andere voor de beste soundtrack. Dat is mooi, want de hele film draait om muziek. Barokmuziek om precies te zijn, uit het einde van de zeventiende eeuw. Klanken uit de tijd van de lange pruiken, de fluwelen kniebroeken, de Zonnekoning en de "knievedel". Dat instrument lijkt op een cello, maar heeft zeven snaren en heet in deftig Nederlands een "viola da gamba".

De componist en hofmusicus Marin Marais (1656-1728) heeft zich gespecialiseerd in het bespelen van de viola da gamba. Depardieu is in deze rol echt afstotelijk: oud en uitgezakt met een witgepoederd gezicht, roze lipjes en een enorme onderkin, luistert hij zuchtend naar zijn stuntelende leerlingen. Maar zijn voordracht wil ook niet lukken. Hijgend zakt hij terug in zijn stoel en biecht op dat hij eigenlijk een bedrieger is. Nee, dan de gambaspeler Sainte Colombe, dat was pas een musicus. Niemand van de leerlingen heeft ooit van de beste man gehoord.

Terwijl Marais herinneringen ophaalt aan zijn leermeester, verschijnen op het witte

doek de beelden uit het verleden. Het levensverhaal van Sainte Colombe is tamelijk simpel: zijn vrouw sterft jong en hij blijft achter met zijn twee dochters. Hij voedt de meisjes heel streng op en vreemd langzaam van de rest van de wereld. Als een bezetene, je ziet het aan zijn ogen, is hij op zoek naar het "wezen van de muziek" en oefent daarom de godganse dag in een schuurtje dat hij in de tuin heeft laten bouwen. Als de meisjes oud genoeg zijn leert hij hen ook de kneepjes van het vak en de concerten van het trio blijven zelfs aan het koninklijke hof niet onbekend. Het verzoek om hofmusicus bij Lodewijk XIV te worden, wijst Sainte Colombe stuurs van de hand. Zijn dode vrouw verschijnt sinds kort in het schuurtje als hij zit te oefenen en dat is voor hem genoeg geluk. Bovendien heeft hij geen zin in een leven tussen opgedofte blaaskaken die geen verstand hebben van échte muziek. Het is grappig om te zien hoe de gezant van de koning, met zijn satijnen schoenen in de modder, nog tegensputtert: "Maar het is geen vraag, het is een bevel!"

Dan verschijnt de jonge Marin Marais (Guillaume Depardieu) ten tonele. Hij wordt Saint Colombe's leerling. Die stuurt

hem later weg omdat de jongen volgens hem "nooit een echte musicus zal worden". Gelukkig is de oudste dochter een gewilliger lerares voor Marais. Ze oefenen samen, luisteren stiekem haar vader af en worden verliefd. Uiteindelijk zijn de verlokkingen van het hof toch te groot. Als hij het instrument beheerst, verlaat Marais zijn vriendinnetje om het te gaan maken in het kamerorkest van de koning. In één moeite door verandert hij van een stuk in een nuffige, verwijfde poederdoos. Jaren later gaat de emotionele leegte aan het hof hem vervelen en verlangt hij terug naar die gepassioneerde muziek van zijn leermeester. 's Nachts verlaat hij het paleis om naar de nog altijd oefenende Sainte Colombe te luisteren. En eindelijk onthult deze hem het geheim van het "wezen" van de muziek: Het kan de doden terugbrengen. Want "alle dagen eindigen in eeuwigheid." Hoe een simpel verhaaltje met goede acteurs, subtiel camerawerk en prachtige muziek toch een mooie film kan opleveren.

Judith Kuijk

"Tous les matins du monde": t/m 3 februari in Lumière

Het orkest en de regels van Moeke

Maandag 18 januari kan Moeke, de lieve maar strenge hotelhoudster van het vier sterren Parkhotel in Bergen (NH), beginnen met puinruimen. Het jaarlijks terugkerende verblijf van het honderd leden tellende Nederlands Studenten Orkest (NSO) zit er dan op. "Tijdens deze tiendaagse repetitieperiode blijft er van die vier sterren niet ééntje over", vertelt de studente geneeskunde en fagottiste Katinka Volmer uit eigen ervaring. "Maar zo lang je je aan de regels van Moeke houdt is er niets aan de hand."

Voordat er gerepeteerd kan worden moet er elk jaar een geheel nieuw orkest worden samengesteld. Door de steeds groter wordende studielast zijn er weinig studenten die meer dan twee jaar dit tijdrovende evenement kunnen meemaken.

In het najaar verzamelt de dirigent, deze keer is het voor de tweede maal Roland Kieft, door middel van audities op alle universiteiten een groep van overwegend amateurmusici om zich heen. Alleen voor de aanvoerdersplaatsen (de eerste violist en eerste cellist bijvoorbeeld) worden conservatoriumstudenten aangetrokken.

Na een kennismakingsweekend in november, is het orkest nu bezig met de repetitieperiode in Bergen. "Het zijn zeer intensieve dagen. We repeteren zo'n acht uur per dag. Iedereen is fanatiek, je gaat er gewoon voor. Het is ook zo inspirerend om met een professionele dirigent te mogen werken. Maar tijdens de repetitie en vooral erna is er veel ruimte voor gezelligheid,"

vertelt Katinka die met spijt in het hart moet toegeven dat ze, terwijl ze al twee keer heeft meegedaan, deze keer niet door de auditie is gekomen. Net als de rest van de RL-studenten die auditie hebben gedaan. Helaas zit er straks dus geen enkele Maastrichtenaar op het podium van het Theater aan het Vrijthof.

Ter afsluiting van de repetitieperiode in Bergen organiseren de NSO-ers een stunt om de Bergense bevolking te laten weten dat ze weer geweest zijn. "Vorig jaar, het Mozartjaar, hebben we op een plein het leven van Mozart uitgebeeld. Het eerste concert van de tournee is ook in Bergen, daarna gaan ze het land in", vertelt Katinka.

Tijdens de tournee eten en slapen de studenten bij gastgezinnen. "Dat is altijd erg gezellig, de enige slechte ervaring waar ik ooit van gehoord heb is dat een jongen elf dagen lang hetzelfde te eten kreeg. De organisatie had gezinnen een bepaalde lichtverteerbare maaltijd aangeraden opdat de muzikanten niet op het podium in slaap zouden soezen."

Na elk concert wordt er door de bezochte stad altijd nog een 'na-zit' of een 'na-feest' georganiseerd. Dat maakt de tournee tot een slopende bedoening. De volgende ochtend reist het orkest namelijk alweer vroeg af naar het volgende podium. Meestal gaat de route via een sponsorend bedrijf dat de orkestleden een lunch aanbiedt.

Het laatste concert, de climax van de tour-

nee, is altijd in het Concertgebouw te Amsterdam. "Dat is écht het einde", vertelt Katinka enthousiast, "het is net of je zelf in het Concertgebouworkest zit; je zit op de stoel van je idool en het is allemaal zo echt, zo officieel".

Na Amsterdam is het allemaal voorbij. Katinka: "Dan val je echt in een gat. Je hebt drie weken geleefd in een luxe-wereldje, alles werd voor je geregeld en het was altijd gezellig. Daarna moet je alles weer op je eentje doen. Bovendien ben je echt bekaf. Ik geloof dat ik vorig jaar twee nachten zestien uur geslapen heb".

Voordat het zwarte gat de NSO-leden zal opslurpen, doen zij op de derde dag van hun tournee, dinsdag 19 januari, Maastricht aan. Eerst speelt het orkest een door Maarten Altena in opdracht van het NSO gecomponeerd stuk getiteld Secret Instructions. Daarna volgt een Amerikaans-Russisch programma bestaande uit het pianoconcert in F van Gershwin, met als solist Ivo Janssen, en symfonie nummer 12 van Sjostakovitsj.

Chris van der Grinten

Kaarten verkrijgbaar bij het Theater aan het Vrijthof. Op Randwijck en Tongersestraat 50 zullen de komende dagen ook kaarten worden verkocht. Kosten: 20,- reductie van 10,- voor studenten en houders van CJP of Pas65.

Agenda

donderdag 14 januari
Monteverdi's Orfeo, operalezing, Aula Universiteit, 20.00
Wat aan de orde is, lezing Hans Korteweg, City Centrum, 20.00
Joban speelt Joban, toneelgroep Lantaarn/Venster, Toneelacademie, 20.30

vrijdag 15 januari
Cultureel Café, met Dora v.d. Groen en Piet van Hest, Redoute, 20.00

zaterdag 16 januari
Clavecimbelconcert, oude muziek, Cellebroederskapel, 20.15

zondag 17 januari
Ruben's poppentheater, Podium Posjet, 14.15
Literair matinee met Thijs Wöltgens, Boekhandel Arcadia, 14.30
Roze krokodillen, musical, Vrijthoftheater, 20.15

maandag 18 januari
Finalement quot, Franstalig toneel, CCV-theater, 20.00

dinsdag 19 januari
Het bete bangijzer, debat over universitair onderwijs, Andere Wereld, 20.00

woensdag 20 januari
Lunchconcert Albert Brüggen/Anna Christie, Redoute, 12.30
Don Giovanni, operalezing, Aula Universiteit, 20.00

Exposities
Momentum, fototentoonstelling "mens en werk", Gouvernement, 17 dec. t/m 5 feb. Ma t/m vr 9-17.

Avontuurlijke Dagen, Ronald Tolman, Galerie Fab, 3 jan. t/m 8 feb. Do 16-20, vr t/m zo 13-17.
Kees Ypelaar, Math van Kampen, Galerie Artisan, 2 jan. t/m 30 jan., di t/m za 13.30 - 17.30.

Eidolon, tekeningen, Galerie In Situ/Ardi Poels, 16 jan. t/m 13 febr., 16 jan. van 16-18, wo t/m za 14-18.

Renée van Leusden, Pnina Gafni, resp. bronzen beelden en schildertijen, Galerie Anny van den Besselaar, 10 jan t/m 8 febr, vr t/m ma 13-17.30

Film
 Speelweek 14 januari t/m 20 januari

Filmbuis Lumière, Bogaardenstraat 40b
Life on a string, 20.00
Het adelsnest, 20.30
Tous les matins du monde, 22.00
Trust, do, vr en za 23.00

Cinema Palace, Wyckerbrugstr.
Sister Act, dag. 18.45, 21.45.
Home alone-II, dag. 18.00 en 21.15.
 Za, zo en wo ook 14.30
Belle en het beest, za, zo en wo 14.00, 16.30

A few good men, dag. 18.00, 21.15.
 za, za en wo ook 14.30

Mabi, Kleine Gracht 24A
The bodyguard, dag. 21.15. Do, vr, za, zo ook 18.30, za, zo en wo ook 14.30

Single white female, dag. 21.15. Do, vr, za, zo ook 18.30
Bittermoon, dag. 21.15. Do, vr, za, zo ook 18.30, za, zo en wo ook 14.30
Death becomes her, dag. 21.15. Do, vr, za, zo ook 18.30, za, zo en wo ook 14.30

Cine "K", St. Bernardusstraat 13
Thunderbeart, dag. 21.00

Humaan

Vorige week beloofde ik het met jullie te hebben over de humane ecologie. Ecologie is een term die nogal eens foutief wordt gebruikt. Nitwits willen het regelmatig hebben over 'ecologisch' als ze 'holistisch' bedoelen (en eigenlijk gaat het dan over flauwe-alles-aan-elkaar-zwammertj).

Ecologie is een tak van wetenschap, holisme een visie, perspectief, ideologie, geloof. Ecologie bekijkt ecosystemen: systemen waarin organismen op een of andere manier samenleven, bij voorkeur in een stabiel evenwicht. Eén organisme (weg, de regenworm) kan moeilijk op zichzelf leven. In de eerste plaats zijn er meer van nodig om de soort levensvatbaar te maken. Voorwaarde daarvoor is ondermeer voedsel. De regenworm is op zijn/haar beurt ook weer voedsel voor een ander organisme. Weer en klimaat spelen natuurlijk ook een rol. Er zijn weinig regenwormen in de Sahara. Enfin, de ecooloog bestudeert dit soort verbanden. De holist daarentegen bestudeert niets, maar doet allerhande uitspraken over gebelen die meer zijn dan de som der delen. De Via Appia is daarvan een mooi voorbeeld: door een een listige rangschikking van stenen is dat de antieke snelweg van Rome naar Brindisi geworden, en niet slechts een aardige collectie keien. Ecologen kijken ook naar de rol en functie van het mensenvolk in ecosystemen. Tot dusverre bestudeerden ze hoe wij de zoot vernielden, die systemen en uiteindelijk onszelf om zeep helpen. Ze concluderen dan dat er een eind moet komen aan onze consumptiedrift. Gelijk hebben ze. Maar er is een ander perspectief wat ik jullie hier wil presenteren: dat van de humane ecologie!

Want wat dacht je: het feit dat een mens leeft betekent dat we ook allerlei natuurproducten produceren, natuurproducten die tot nu toe wegglekken uit het ecosysteem. Nu al bijna een eeuw laten we onze kostbare excretieën maar zó, hoppedie, in het riool & guloeien. De humane ecologie wil daar paal en perk aan stellen.

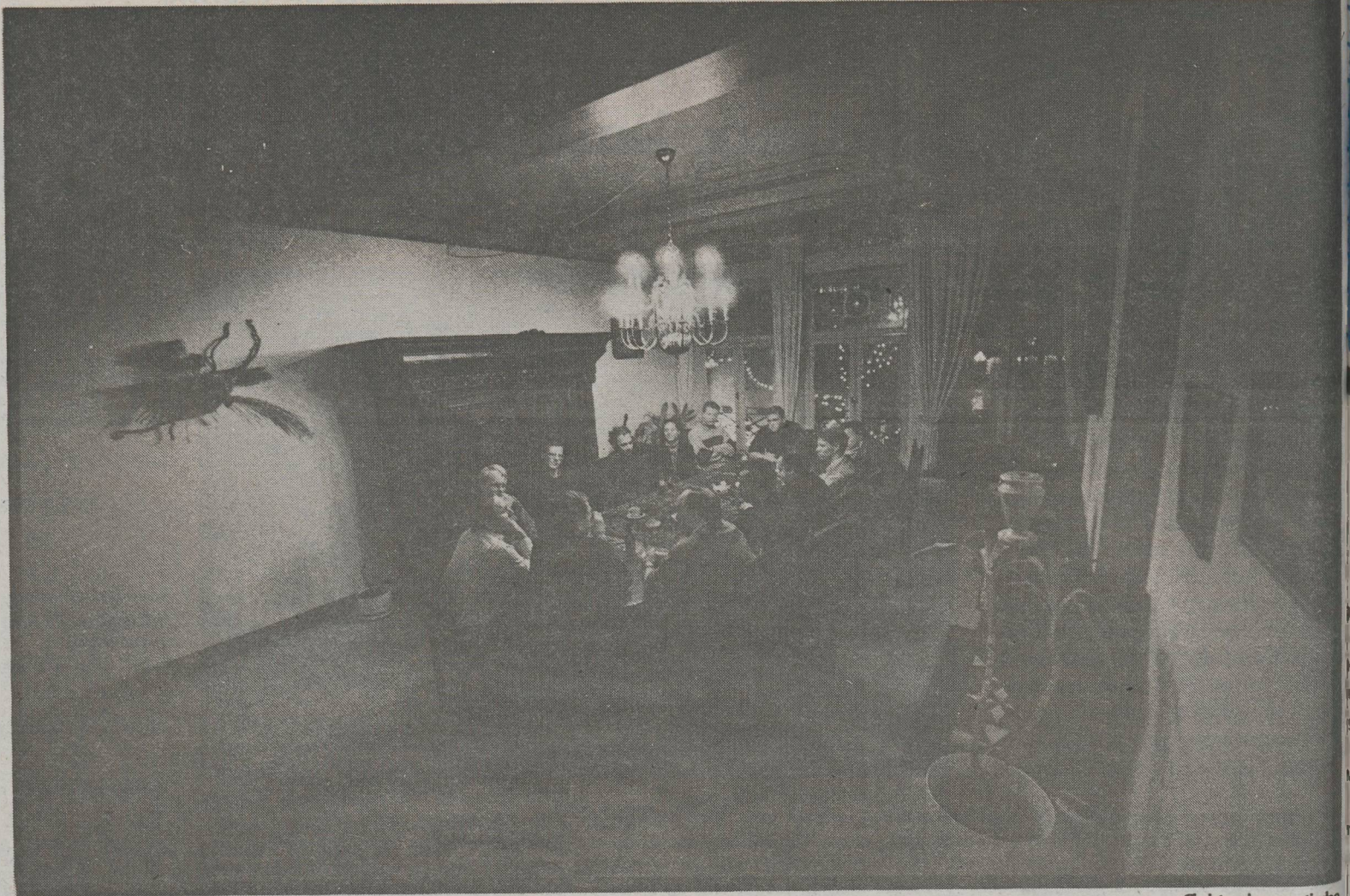
Urine, bijvoorbeeld, kan op veel grotere schaal verzameld worden dan alleen in het kader van Moeders voor Moeders (een bedenksel van de farmaceutische industrie waarbij uit moeder-urine grondstoffen voor vruchtbaarheidspreparaten worden gewonnen). Nog in het begin van deze eeuw werd pis gebruikt als grondstof voor de leer-looiende nijverheidsstak. Voortaan al jullie zeik dus apart meegeven aan de gemeentereiniging!

Stront is nog al zo'n voor de hand liggend voorbeeld. Er worden miljarden uitgegeven aan het bemesten van de lobelia's, clivia's en cyclamen in de vaderlandse huiskamers. Houdt daarmee op! Deponeer je schijt direct op de potaarde, en je zult eens zien hoe fleurig de burgertruiten-spruitjes-woonkamer er rapido weer uit ziet.

Dames! Heren! Ongekende mogelijkheden en kansen liggen er voor de humane ecologie. Vroeger was er bijvoorbeeld Gluton, een kleuterkleefstof. Van de markt verdwenen. Nu doen we het met chemische producten van Bayer en BASF. Weg daarmee! Wat was Gluton meer dan geraffineerd varkenssnot? Binnenkort zullen er handige apparaatjes op de markt komen: aan de ene kant deponeer je je overtollig snot, je draait aan een zwengel, en aan de andere kant verschijnt de zuiver geëmulgeerde oerleefstof weerom!

U bent uiteindelijk Uw eigen humaan ecooloog. Denk bijvoorbeeld slechts aan het gebruik van oorsmeer bij kleine reparaties, aan talg (meeëters) als boenwas, en aan smegma bij de spouwmuur-isolatie.

Eva

Kinderen van Lubbers

Halverwege de bar van café D'n Ingel aan het Vrijthof hoopt het gezelschap zich langzaam op. Het merendeel is zoals het betaamt een kwartier te laat. Uit een voorbijwarrelende zinsnede als "dat akkefietje van de wethouder" kan ook de vroege bezoeker opmaken dat het hier een bijeenkomst van een politiek clubje betreft. Om precies te zijn het CDJA-Maastricht, de plaatselijke jongerenafdeling. Kinderen van Lubbers, zijn ze wel eens genoemd. Opgegroeid in het no nonsense-klimaat waarin het karwei af moest en de was binnen voor de bui. Die dagen, zo benadrukken voormannen als Brinkman en Hirsch Ballin al enige tijd, zijn voorbij. Het nieuwe gereedschap van 's lands grootste partij bestaat uit notie's als burgerschap en verantwoordelijkheidszin. Daar mogen de jonge honden mee aan de slag. Heeft de morele kaalslag van de tachtiger jaren daarvoor niet al te nadrukkelijk zijn sporen in die -toen nog- puberhoofden achtergelaten? Een discussie over racisme, één van de items die met het oog op de verkiezingen volgend jaar nadere bestudering behoeft.

BERICHT UIT MAASTRICHT

De enige jongedame in het dertienkoppig gezelschap wil dat het raampje open gaat. Zelf steekt ze af en toe een sigaret op, maar als een ander een sjekkie rookt wappert ze onafgebroken met een papiertje voor haar gezicht. Haar glimlach lijkt verankerd en dat zal niet veranderen als ze zich later werpt op een discussie over racisme.

Voorzitter Bert Achten heet zijn gasten welkom in het zaaltje op de tweede verdieping, dat overigens veel weg heeft van een huiskamer, inclusief bordenkast, open haard en een opgezette fazant. Achten, een forse twintiger met zachte stem, is het meest welbespraakt van het gezelschap. Hij had eigenlijk journalist willen worden, werd uitgeloot en ging rechten studeren. Achten raakte gecharmeerd van het vak bij het blok Overheid en sinds kort is hij als rayonjurist werkzaam bij de provincie. "Vanavond wisselen we fris, frank en vrij van gedachten," zal hij herhaaldelijk zeggen. Dat is niet aan dovemansoren gericht. Hans-Dieter Ulrich, van geboorte Duitser maar al vijfentwintig jaar geleden naar Nederland vertrokken, heeft de jongerenbijeenkomst gekozen om zijn beklag te doen. "Hoe zit het met die afgravingen?" De vraag is gericht aan Jo Smeets, aanwezig om te vertellen over zijn werk in Provinciale Staten. Smeets houdt een lang verhaal dat hij besluit met: "Maar dat was vóór mijn tijd." De besnorde dertiger zit nog maar anderhalf jaar in de politiek. Wat hem inmiddels al wel tegenviel is de enorme papierwinkel. "Ik krijg iedere dag zó'n pak mee naar huis," zegt hij. Tussen duim en wijsvinger bevindt zich anderhalve centimeter ruimte.

Ulrich wil nog veel meer weten over provinciaal beleid inzake het milieu, maar voorzitter Achten moet hem afkappen. "Het milieu is inderdaad mijn stokpaardje," zal de veertiger later zeggen. Al twee jaar lang maakt hij zich boos om de fabriek van Vredesteijn bij hem in de buurt. Die veroorzaakt overlast. Ulrich voert procedures en houdt ondertussen De Limburger op de hoogte. "Alles wat je leest hebben ze van mij." Als hij in mei weer "met het hele dossier" naar de Raad van State gaat zal hij in zijn privé-oorlog voor het eerst worden bijgestaan door een rechtenstudent met pitbull-mentaliteit. Altijd handig. Waarbij Ulrich overigens wil aantekenen dat hij in z'n eentje weinig procedures heeft verloren.

De jongere christen-democraten hebben zich afzijdig gehouden tijdens Ulrichs J'accuse aan het adres van de Limburgse bestuurders. Glimlachjes van verstandhouding zijn eveneens afwezig, daarvoor heeft de man met het charmante accent teveel kennis

van zaken. Frans Wingers, een zevenentwintigjarige adjunct-accountant uit Sittard, beweegt zelfs helemaal niet. De ex-Hea-er draagt een oranje spencer, daaronder een blouse (zonder hemdsmouwen) en aan zijn broek hangt een sleutelhanger met één sleutel. Zijn handen rusten als in gebed op tafel. Twee jaar geleden werd Wingers lid van het CDA. Vooraleerst vanwege zijn katholieke achtergrond en "ja, je leest toch van alles in de krant". Over verdachte wethouders als Jo In De Braekt zegt hij: "In een joviale cultuur gun je eerder iemand iets die je kent dan een vreemdeling." De geloofwaardigheid van het bestuur staat echter voor de volgende keer op het programma.

Uit een recente jongerennotitie van het CDJA bleek dat de Maastrichtse bevolking vooral veiligheid beschouwt als een aangetast goed. Dat schijnt verband te houden met het toegenomen aantal buitenlanders. Daarom gaat het vanavond over racisme. De voorzitter van de Maastrichtse CDA-fractie komt ook binnenwandelen, om de kennismaking te hernieuwen en voor de bekende luis in de pels-opmerking. Tijdens het dispuut houdt hij zich opvallend afzijdig.

"Let wel, dit is een verkennende discussie en geen CDA-standpunt," licht voorzitter Achten ten overvloede toe. Niemand durft te beginnen. Dan zegt de dame in het gezelschap: "Racisme. Je hoort er zoveel van. Het is belangrijk het als een mentaliteitskwesstie te zien." Ze betrapt zichzelf er wel eens op dat ze denkt: hee, die is anders. Volgens Ulrich is het echter allereerst een kwestie van taalbeheersing. "Belachelijk, dat mensen die drie woorden Nederlands spreken hier mogen blijven." Een ander constateert dat in Los Angeles iedereen Engels spreekt en dat het daar vorig jaar toch fout ging. Waarna het onderwerp wordt verlegd naar de vraag of er nog meer geld in de Derde Wereld moet worden gestopt. Ulrich citeert wijlen Willy Brandts secretaresse, die vijfentwintig jaar lang in de ontwikkelingshulp heeft gezeten: "De Derde Wereld, daar moet je vijftig jaar niks aan doen, dan komt het vanzelf goed." Accountant Wingers: "Mm, dat weet ik niet, hoor."

Iemand zakt door zijn stoel en neemt in zijn val de opgezette fazant mee. Waarna wonderwel de discussie toch weer op racisme uitkomt. "We zijn er allemaal schuldig aan," zegt de CDJA-vrouw, "ik maak ook wel eens een Belgenmop." Ze meent dat er ergens een grens moet en kan worden getrokken tussen, zeg, een Belgenmop en bijvoorbeeld het in de fik zetten van een Belg. Wordt die grens overschreden dan zal ze ingrijpen. "Maar ik zou wel eerst kijken of er inderdaad sprake is van racisme. Want misschien hebben ze wel gewoon ruzie." Ulrich vindt trouwens dat het allemaal meevalt: "De Nederlandse grondhouding is er een van tolerantie. Iemand vroeg Gullit ooit of hij in zijn jeugd last had gehad van discriminatie. En wat hij toen zei, dat vond ik zo mooi. Hij zei: meneer, dat moet u mij niet vragen, want ik ben opgegroeid in Nederland." Iedereen vindt het een mooi citaat.

Tijdens het pilsje achteraf zegt voorzitter Achten dat hij zich tijdens de chaotische discussie nogal heeft moeten inhouden. "Je wil toch iedereen aan het woord laten, hè?" Tot besluit suggereert hij om met de hele club een dagje af te reizen naar de Bijlmer of zo. Om het zelf allemaal te zien. Of naar Caberg, roept iemand. De dame in het gezelschap neemt een trek van haar sigaret en doet haar neutrale glimlach.

Eugène Baak

Christendemocratische Jongeren bereiden zich voor op hun karwei (foto Nelis Tutkey)